

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 22 § i ordningslagen, lagen om ordningsvakter och lagen om privata säkerhetstjänster

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att ordningslagen ändras så, att ordningsvakter förutom i kollektiva trafikmedel och i trafikstationer och köpcentra också ska kunna placeras vid verksamhetsställen inom hälso- och sjukvården, verksamhetsställen inom socialvården, på flygplatser och i hamnar, där upprätthållandet av ordningen är av samma karaktär.

Vidare föreslås det att kvaliteten på yrkeskickligheten och utbildningen i fråga om dem som arbetar inom den privata säkerhetsbranschen förbättras genom ytterligare krav på utbildningen i användningen av maktmedel samt genom att man utvecklar tillsynen över utbildningen. Det föreslås bestämmelser om ett förfarande med myndighetsgodkännande i fråga om utbildare av väktare i an-

vändningen av maktmedel. Enligt förslaget ska den som ansöker om förnyat godkännande som utbildare av ordningsvakter och i användningen av maktmedel i samband med ansökan fullgöra en repetitionsutbildning. Det föreslås att den övre åldersgränsen för godkännande som väktare höjs från 65 till 68 år. Ändringarna görs i lagen om privata säkerhetstjänster och lagen om ordningsvakter.

Propositionen är ett led i totalreformen av den lagstiftning som gäller den privata säkerhetsbranschen. Reformen genomförs i två faser. En regeringsproposition som gäller den andra fasen ska enligt planerna överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2010.

Lagarna avses träda i kraft den 1 april 2010.

INNEHÅLLSFÖRTEKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTEKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 Nuläge och centrala problem	3
2 Målsättning och de viktigaste förslagen.....	5
3 Propositionens konsekvenser	8
4 Beredningen av propositionen.....	11
DETALJMOTIVERING	12
1 Lagförslag	12
1.1 Ordningslag.....	12
1.2 Lagen om ordningsvakter.....	13
1.3 Lagen om privata säkerhetstjänster	17
2 Ikraftträdande	30
3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	30
LAGFÖRSLAG	32
1. Lag om ändring av 22 § i ordningslagen	32
2. Lag om ändring av lagen om ordningsvakter	33
3. Lag om ändring av lagen om privata säkerhetstjänster	34
BILAGA	38
PARALLELLTEXT	38
1. Lag om ändring av 22 § i ordningslagen	38
2. Lag om ändring av lagen om ordningsvakter	39
3. Lag om ändring av lagen om privata säkerhetstjänster	41

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge och centrala problem

Bestämmelser om uppgifterna inom den privata säkerhetsbranschen finns i lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002) som reglerar bevakningsrörelserna och säkerhetskyddande verksamhet, lagen om ordningsvakter (533/1999) som reglerar ordningsövervakningsuppgifter och ordningslagen (612/2003) som innehåller bestämmelser om ordningsövervakningsuppgifter som utförs yrkesmässigt på uppdrag av bevakningsföretag för att bistå polisen. Dessutom regleras säkerhetskontrolluppgifter i flera speciallagar som reglerar olika samhällsfunktioner, såsom luftfartslagen (1242/2005), lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004) och lagen om säkerhetskontroller vid domstolar (1121/1999). Enligt 17 kap. 6 a § i strafflagen (39/1889) är det straffbart att idka bevakningsrörelse utan det näringstillstånd (auktorisering av bevakningsföretag) som krävs och att upprätthålla allmän ordning och säkerhet på ett sätt som inte är tillåtet för bevakningsföretag. Viktiga på grund av karaktären hos uppgifterna inom den privata säkerhetsbranschen är också bestämmelserna i 2 kap. i Finlands grundlag om de grundläggande fri- och rättigheterna samt i 124 § i samma lag om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter, vilken begränsar verksamheten inom branschen.

Lagstiftningen för den privata säkerhetsbranschen har uppkommit vid olika tidpunkter enligt behov. Bestämmelserna är i huvudsak uppdaterade och fungerande, men helheten har blivit ostrukturerad. Väktarnas och ordningsvakternas befogenheter och rättigheter är inte heller tillräckliga eller lämpliga för utförandet av alla de uppgifter som förekommer. Det har också uppstått en sådan praxis inom branschen som inte grundar sig på lag och i fråga om vilken rättsläget och ändringsbehovet bör utredas. Uppgifterna inom den privata säkerhetsbranschen har blivit mångsidigare och kraven på branschens aktörer har ökat. Därför bör också den yrkeskompetens som krävs av branschens aktörer

och andra förutsättningar för verksamheten granskas som en helhet som omfattar uppgifterna, rättigheterna och skyldigheterna. Avsikten är att man vid det andra, mera omfattande skedet av totalreformen ska koncentrera sig på dessa problem.

Bestämmelsen om rätt att utse ordningsvakter i ordningslagen innehåller en uttömmande definition av de ställen för vilka ordningsvakter får utses. Med stöd av 22 § i ordningslagen kan en ordningsvakt med polisens tillstånd utses för ett köpcentrum, en trafikstation eller ett kollektivt trafikmedel. I sin nuvarande form möjliggör bestämmelsen inte att ordningsvakter utses för verksamhetsställen inom hälsovården eller socialvården, flygplatser eller hamnar. Förutom de behöriga myndigheterna sköts säkerhetsuppgifterna på dessa platser för närvarande av väktare som är anställda på bevakningsföretag eller vid verksamhetsställen inom hälsovården och socialvården av vaktmästare som står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande till verksamhetsstället i fråga. Eftersom säkerhetspersonalens uppgifter eller de personer som ska skyddas inte kan definieras på förhand för sådana offentliga platser, består säkerhetsuppgifterna på dessa platser i praktiken ofta till sitt innehåll uttryckligen av upprätthållande av ordning och säkerhet. Uppgifterna är till denna del jämförbara med uppgifterna vid de ställen som definieras i den gällande bestämmelsen.

I juridisk mening är det problematiskt att bevakningsföretagen måste utföra de nämnda uppgifterna för att skydda sådana personers integritet eller bevaka sådan egendom som definieras i uppdragsavtalet i enlighet med lagen om privata säkerhetstjänster. Dessutom är det skäl att beakta att skyddande av integriteten för en grupp personer som inte definierats på förhand med stöd av den gällande lagen om privata säkerhetstjänster och strafflagen innebär upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, vilket är förbjudet för bevakningsföretag vid hot om straff. I uppdragsavtalet kan endast personer som är anställda hos uppdragsgivaren definieras som personer som ska skyddas på det sätt som

förutsätts i lagen. Om ett hot eller en pågående gärning som förutsätts för att en väktare ska kunna ingripa riktas till någon annan än de personer som ska skyddas, t.ex. till andra kunder eller patienter som är på området, har väktaren inte rättslig grund och kan sålunda inte utföra en bevakningsuppgift i fråga om dem. Utan bevakningsuppdrag kan väktaren inte heller utöva de rättigheter som väktare har för att utreda situationen, utan i juridisk mening handlar väktaren i sådana fall med var mans rätt.

Det rådande rättsläget är problematiskt både i fråga om objekten för väktarnas eventuella åtgärder och väktarnas rättsskydd. Människorna har svårt att veta med vilka rättigheter en väktare i väktarkläder agerar i ett enskilt fall. Med tanke på väktarens rättsskydd utgör det en risk att väktaren i praktiken ofta med var mans rätt måste vidta åtgärder för vilka det krävs mera omfattande befogenheter än en väktares rättigheter. En oönskad utveckling är också att det nämnda rättsläget har lett till s.k. egen bevakning t.ex. vid sjukhus, hälsovårdscentraler och verksamhetsställen inom socialvården. Vaktmästare som är anställda vid verksamhetsställena i fråga och utför egen bevakning har inga särskilda befogenheter eller rättigheter enligt lagen, utan handlar i alla situationer med var mans rätt. Det rådande rättsläget kan sålunda bedömas äventyra rättsskyddet för både målpersonen och vaktmästaren eller en person i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande som har en motsvarande benämning.

Det har uppstått ett direkt behov av att utveckla säkerhetsarrangemangen i form av ett samarbete mellan myndigheterna och den privata säkerhetsbranschen i synnerhet vid verksamhetsställen inom hälsovården, men också vid verksamhetsställen inom socialvården, på flygplatser och i hamnar. För samhället är det viktigt att dessa funktioner fungerar så störningsfritt som möjligt. När det gäller de egentliga säkerhetsarrangemangen är aktörerna inom den privata säkerhetsbranschen, dvs. ordningsvakter som avses i 22 § i ordningslagen, väktare och ordningsvakter i en centralare ställning än tidigare, eftersom de på grund av sina uppgifters natur oftare än tidigare är först på plats och ofta självständigt vidtar åtgärder för att t.ex.

avlägsna en våldsam person eller en person som äventyrar säkerheten från sitt verksamhetsområde.

År 2008 förekom t.ex. i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt sammanlagt 12 691 och i Norra Österbottens sjukvårdsdistrikt sammanlagt 6 059 hotfulla situationer och våldssituationer som krävde åtgärder av säkerhetspersonalen. Då man endast ser till de huvudsakliga verksamhetsställena inom de nämnda sjukvårdsdistrikten förekom 2 611 hotfulla situationer och våldssituationer inom Helsingfors område och 2 394 vid Uleåborgs universitetssjukhus under samma tid. I cirka tio procent av de nämnda situationerna där var våldet eller hotet riktat mot andra än sjukvårdsdistriktens personal.

Enligt den undersökning om våld på arbetsplatsen i Finland som Markku Heiskanen gjorde år 1999 hade 30 procent av alla män som arbetar inom socialbranschen, 17 procent av alla kvinnor som arbetar inom socialbranschen och 14 procent av alla kvinnor som arbetar med personal- och arbetskrafts-ärenden råkat ut för en hotfull situation eller våldssituation i sitt arbete. Med stöd av de undersökningar som gjorts har våldet på arbetsplatserna ökat sedan år 1999. Denna utveckling avviker från annat våld, vilket har minskat. Enligt rättspolitiska forskningsinstitutet kan det ökande våldet på arbetsplatserna förklaras uttryckligen med hot och våld vid verksamhetsställena inom social- och hälsovården. Det är ofta berusade personer som gör sig skyldiga till hot och våld. I intervju-materialet som ingick i den nationella brottsofferundersökningen 2003 och 2007 var andelen från social- och hälsovårdsbranschen dock så liten att man inte kan göra upp någon tillförlitlig statistik utgående från det. Det finns inga tillförlitliga uppgifter om antalet inbördes hotfulla situationer och våldssituationer mellan klienterna vid verksamhetsställena inom socialvården.

Från Helsingfors—Vanda flygplats avlägsnade väktarna 158 personer år 2007 och 182 personer år 2008. Under samma tid avlägsnade flygplatsens polis 100 respektive 131 personer. På andra flygplatser var det enligt statistiken färre personer som störde eller äventyrade ordningen och säkerheten. Där måste man vidta lindrigare åtgärder, avlägsna

personer eller kalla på polis endast cirka 30 gånger sammanlagt.

Enligt uppgifter från hamnförbundet förs ingen statistik över störning av ordningen i hamnarna. Man har inte heller någon egentlig statistik över antalet kunder. Det beräknas att antalet fartygspassagerare uppgår till 8—9 miljoner per år då man räknar med alla hamnar. Den nämnda uppskattningen omfattar inte passagerarantalet i insjötrafiken, vilket är svårt att uppskatta. I hamnarna har gränsbevakningsväsendets tjänstemän tillsammans med bevakningsföretagens väktare och anställda i säkerhetskontrolluppgifter skött det upprätthållande av ordningen som behövs. Väktarna har dock inte haft rätt att upprätthålla ordning och säkerhet, utan de har främst skött bevakning av egendom. Förutom när det gäller att utföra säkerhetskontroller har säkerhetskontrollörerna inte haft rätt att ingripa i fråga om upprätthållandet av ordning och säkerhet. Då de inre gränserna befriades från gränskontroller mellan avtalsparterna i och med att Schengenavtalet trädde i kraft har Gränsbevakningsväsendet i praktiken från början av år 2008 dragit bort de tjänstemän som arbetat med dessa uppgifter.

Ett annat problemområde där man kunde framskrida mot totalreformens mål och samtidigt med kort tidsplan utveckla rättsskyddet för dem som berörs av åtgärder inom den privata säkerhetsbranschen samt branschens aktörers yrkeskompetens är utvecklandet av den lagstadgade utbildningen i användning av maktmedel. Det har inte ställts några minimivillkor för ordnandet av den repetitionsutbildning som krävs för att väktare ska få bära maktmedelsredskap, förutom att det huvudsakliga innehållet reglerats. Därför har utbildningarna vid vissa bevakningsföretag genomförts på en otillräcklig nivå i förhållande till frågans vikt.

Utbildningens kvalitet och övervakningen av utbildningen kan i hög grad påverkas genom förfarandet för godkännande av utbildare. Det är viktigt med tanke på utbildningens kvalitet att de som utbildar personer i användning av maktmedel är kompetenta och lämpliga som person. Eftersom det inte har föreskrivits om något förfarande för myndighetsgodkännande för utbildarna, har man inte inom den årliga repetitionsutbildning för

väktare i användning av maktmedel som avses i 29 § 4 mom. i lagen om privata säkerhetstjänster kunnat kräva att utbildarna är utbildade, pålitliga och ärliga, har lämplig attityd och är övervakade. På förordningsnivå finns noggranna bestämmelser om utbildarutbildningen för dem som utbildar väktare i användning av maktmedel, bl.a. bestämmelser om utbildningens innehåll och ordnandet av utbildningen. Det finns dock inga bestämmelser om ett förfarande för myndighetsgodkännande i fråga om utbildarna. Rätten till utbildning efter avlagd grundutbildning gäller tills vidare i hela landet. I avsaknad av ett tillståndsförfarande är myndighetstillsynen i praktiken problematisk, eftersom man inte kan ingripa i rätten till utbildning för en person som är olämplig som utbildare genom att återkalla ett myndighetsgodkännande eller ge en varning. Det finns inte heller någon lagstadgad skyldighet att upprätthålla utbildarens kunskaper och färdigheter, vilket kan anses problematiskt då regleringen av maktmedel och maktmedelsredskap, rättspraxis, praxis, godtagbara tekniker och förfaranden utvecklas. I avsaknad av ett lagstadgat tillståndsförfarande har det också varit svårt för dem som behövt utbildning att finna utbildare, eftersom det varit upp till utbildarna själva att informera om utbildningarna. De utbildare av ordningsvakter som avses i lagen om ordningsvakter har inte heller skyldighet att delta i repetitionsutbildning.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

De omfattande sakkomplex och problematiska punkter som tas upp i beskrivningen av nuläget kan inte beredas som brådskande. För att man ska kunna skapa klarhet i den interna arbetsfördelningen inom den privata säkerhetsbranschen som baseras på de lagar som reglerar branschen krävs en totalreform av lagstiftningen inom branschen. En sådan reform kräver en omfattande beredning. Målet är att förtydliga och uppdatera lagstiftningen om den privata säkerhetsbranschen samt att skapa klarhet i och förenhetliga befogenheterna. Verksamhetsförutsättningarna och utbildningen för branschens aktörer samt

övervakningen av dem ska också utvecklas. Avsikten är att projektets andra skede ska beredas i form av en regeringsproposition som kan lämnas till riksdagen under höstsessionen 2010.

Målet för de brådskande ändringar som föreslås i denna proposition är att man snabbt ska kunna öka den totala säkerheten i samhället genom att effektivisera samarbetet mellan säkerhetsmyndigheterna och den privata säkerhetsbranschen vid verksamhetsställen inom hälsovården och socialvården, på flygplatser och i hamnar, där det i praktiken har konstaterats att det finns ett brådskande behov av möjligheten kunna utse ordningsvakter. Bevakningsföretagens uppgifter vid dessa särskilda objekt är till en del av karaktären upprätthållande av ordning och säkerhet. Därför är det viktigt att uppgifterna regleras enligt deras faktiska karaktär. Också efter ändringen är en betydande del av de uppgifter som utförs vid de nämnda objekten fortfarande bevakningsuppgifter. När man dessutom justerar den reglering av utbildningen som inverkar på de för väktarna viktiga kunskaperna i användning av maktmedel i kritiska situationer, förbättras rättsskyddet för de personer som blir föremål för säkerhetsåtgärderna, yrkeskunskapen och arbetarskyddet för aktörerna inom den privata säkerhetsbranschen samt rättsskyddet och konsumentskyddet för de kunder som köper säkerhetstjänster.

För att de ovan nämnda målen ska kunna nås föreslås det att området för anlitan av ordningsvakter enligt 22 § i ordningslagen ska utvidgas. Man kan snabbt och effektivt påverka kvaliteten i repetitionsutbildningen för väktare i användningen av maktmedelsredskap och ordningsvaktsutbildningen genom att noggrannare reglera repetitionsutbildningen i användning av maktmedelsredskap samt utfärda bestämmelser om utbildning för utbildare av väktare i användningen av maktmedel och förfaranden för godkännande. Ändringarna görs i lagen om privata säkerhetstjänster och lagen om ordningsvakter. Dessutom behöver närmare bestämmelser om repetitionsutbildningen i användning av maktmedelsredskap för väktare och godkännandet av utbildare av väktare i maktmedelsanvändning utfärdas på förordningsnivå.

Den brådskande ändringen omfattar sålunda de bestämmelser som är centrala för verksamheten inom den privata säkerhetsbranschen och där man ännu inte ingriper i strukturen hos den lagstiftning som reglerar branschen, de centrala definitionerna, rättigheterna eller skyldigheterna eller i huvudsak i utbildnings- eller myndighetstillståndsförfarandena.

Det kan påvisas att det i praktiken och enligt undersökningar finns ett behov av möjligheten att utse ordningsvakter vid verksamhetsställena för hälsovården och socialvården. I fråga om flygplatserna berättar den statistik som nämnts i samband med beskrivningen av nuläget enligt säkerhetsmyndigheternas uppfattning inte allt om behovet av personal som upprätthåller ordning och säkerhet. Alla flygplatser är centrala platser ur den nationella säkerhetens perspektiv. Finland har 23 flygplatser som också ska anses som gränsövergångsställen, eftersom utlandsflyg landar och avgår där. På landskapens flygplatser finns få myndigheter för den inre säkerheten. Därför bör det inte finnas något lagstadgat hinder för möjligheten att utse ordningsvakter då polisen anser att det finns särskilda skäl för detta. På flygplatserna finns det för närvarande väktare som är anställda hos bevakningsföretag. Utöver dem eller i stället för dem ska sådana ordningsvakter kunna utses som enligt sin lagstadgade arbetsbeskrivning och sina befogenheter är mera lämpliga. Också på grund av antalet kunder och karaktären av persontrafiken till havs anses det allmänt motiverat att det ska finnas möjlighet att utse ordningsvakter enligt ordningslagen i hamnar.

Som möjliga alternativ till de ändringar som föreslås i ordningslagen kan man se lagändringar i lagen om ordningsvakter eller lagen om privata säkerhetstjänster. De gällande och föreslagna ordningsövervakningsuppgifterna i 22 § i ordningslagen kan bli sådana bevakningsuppgifter som avses i lagen om privata säkerhetstjänster. Ett annat alternativ är att uppgifterna i fråga blir sådana ordningsövervakningsuppgifter som avses i lagen om ordningsvakter. Alternativ som inte kräver ändringar i lagstiftningen är utförande av säkerhetsuppgifter med hjälp av den egna personalen såsom s.k. egen bevakning och

ökande av resurserna för myndigheter med ansvar för den interna säkerheten, i synnerhet polisen och gränsbevakningen, så att de uppgifter som avses i propositionen kan skötas i förebyggande syfte genom att en myndighet alltid är närvarande på verksamhetsställena i fråga.

Det är inte ändamålsenligt att föreskriva att ordningsövervakningsuppgifterna enligt 22 § i ordningslagen blir bevakningsuppgifter i ett brådskande skede, eftersom ändringen förutsätter flera betydande ändringar också i lagen om privata säkerhetstjänster. En ändring genom vilken uppgifterna i fråga blir ordningsövervakningsuppgifter enligt lagen om ordningsvakter står i strid med målen för totalreformen. Uppgifterna är till sin natur entydigt sådana som är avsedda för yrkesutbildade personer inom den privata säkerhetsbranschen som är anställda vid bevakningsföretag. Det är skäl att utveckla personalens säkerhetskunskaper vid t.ex. sjukhus, hälsovårdscentraler, verksamhetsställen inom socialvården, flygplatser och hamnar, men det räcker inte som enda åtgärd för att utveckla säkerhetsarrangemangen som helhet. Också tidigare i samband med att ordningslagen stiftades beslöt man att uppgifter som hänför sig till upprätthållande av ordning och säkerhet ska regleras som uppgifter för bevakningsföretagen och de ordningsvakter som är anställda där i sådana fall där utförandet av uppgifterna kräver särskilda rättigheter som avviker från var mans rätt och då utförandet kräver särskild kunskap. Det finns ingen grund för att ändra denna linjedragning. Bevakningsföretagen har utfört motsvarande uppgifter väl och kontinuerligt utvecklat sin verksamhet. I resurserna för myndigheter med ansvar för den inre säkerheten eller lagstiftningen om eller planeringen av användningen av resurserna planeras inga sådana ändringar på grund av vilka den föreslagna ändringen i 22 § i ordningslagen inte borde göras. Då propositionen utvärderas bör man dessutom beakta att ordningsvakter fortfarande kan utses för att bistå polisen och vid gränsövergångsställen gränsbevakningsväsendets tjänstemän endast på ansökan av den som innehar eller upprätthåller en plats eller ett trafikmedel i fall där det inte är ändamåls-

enligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt.

Om de ovan föreslagna ändringarna i ordningslagen inte görs, baserar sig säkerhetsarrangemangen vid objekten i fråga fortfarande på myndighetsarbete och dessutom antingen på ett uppdragsavtal om utförande av bevakningsuppgifter som ingås med bevakningsföretag eller på s.k. egen bevakning. Med stöd av den gällande lagen om privata säkerhetstjänster får bevakningsföretagens väktare inte upprätthålla ordning och säkerhet vid sina bevakningsobjekt, utan uppdragsavtal kan endast ingås om bevakning av egendom, skydd av personers integritet och avslöjande av brott som riktas mot bevakningsobjektet eller uppdragsgivaren. Eftersom skyddet av en persons integritet inte får utsträckas till att omfatta en grupp personer som inte på förhand definierats i uppdragsavtalet, får väktaren inte ta emot i denna proposition avsedda uppdrag som är av ordningsövervakningsnatur och ökar den totala tryggheten vid de nämnda särskilda objekten. Man har alltså inte rätt att t.ex. ingripa i kunders störande beteende vid sjukhus och hälsovårdscentraler, verksamhetsställen inom socialvården, flygplatser och hamnar, om inte det störande beteendet tar sig uttryck i våld mot den personal som ska skyddas eller i skadegörelse på egendomen.

Personer som utför s.k. egen bevakning, ofta under benämningen vaktmästare, har inga särskilda rättigheter som avviker från var mans rätt. De har inte heller nödvändigtvis någon utbildning för uppgifterna i fråga och deras tillförlitlighet och personliga lämplighet för uppgifterna kontrolleras inte i något myndighetsförfarande. Inte heller i övrigt omfattas de av någon särskild myndighetstillsyn. Eftersom bevakningsföretagen med stöd av den gällande lagen inte kan tillhandahålla alla tjänster som krävs för upprätthållande av ordning och säkerhet är det möjligt att användningen av egen bevakning utvidgas. En sådan utveckling bör ses som en negativ utvecklingstrend med avseende på kvaliteten på säkerhetstjänsterna och myndighetsstyrningen och tillsynen.

Den andra ärendehelheten som tas upp i propositionen gäller väktarnas och ordningsvaktarnas utbildning i användning av makt-

medel och godkännandeförfarandet i fråga om utbildarna inom denna utbildning och utbildarna av ordningsvakter. I propositionen föreslås det att väktare och tillfälliga väktare inte ska få bära eller använda maktmedelsredskap om de inte deltar i en årlig repetitionsutbildning i användningen av maktmedelsredskap. Dessutom ändras bestämmelserna om utbildningen så att endast utbildare som har ett giltigt godkännande från Polisstyrelsen att verka som utbildare av väktare i användningen av maktmedel får vara utbildare inom repetitionsutbildningen. Det föreslås att godkännandet som utbildare ska meddelas för viss tid. För att godkännandet ska kunna förnyas ska utbildaren avlägga den repetitionsutbildning som föreslås i propositionen. Polisyreshögskolan ska anordna utbildningen av utbildare av väktare i användningen av maktmedel och den föreslagna repetitionsutbildningen. Polisstyrelsen beslutar om godkännande och eventuellt återkallande av ett godkännande. Uppgifter om dem som godkänns som utbildare av väktare i användningen av maktmedel föreslås bli införda i de riksomfattande uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen som polisen upprätthåller. Genom de föreslagna ändringarna strävar man efter att garantera utbildarnas kunnande och repetitionsutbildningens kvalitet, vilket inverkar direkt på väktarnas yrkesfärdigheter, säkerheten i arbetet och rättsskyddet för dem som åtgärder riktas mot.

Som alternativa lösningsmodeller har man granskat en situation där de föreslagna ändringarna inte görs eller en modell där utbildningen av utbildare i användning av maktmedel och utbildningen i användning av maktmedel inom den privata säkerhetsbranschen överförs från Polisyreshögskolan och de privatpersoner som utbildats där till läroinrättningar som utbildar aktörer inom den privata säkerhetsbranschen. Genom godkännandeförfaranden och repetitionsutbildning strävar man efter att utveckla de nämnda utbildningarna så att enhetliga riktlinjer bevaras i de frågor som utbildningen där gäller och så att ändringar som eventuellt görs i lagstiftningen, rättspraxis och metoderna effektivt kan förmedlas till utbildarna. Genom utbildning som ordnas av Polisyreshögskolan för privatpersoner, t.ex. sådana som idkar

bevakningsrörelse, anställda vid bevakningsföretag och lärare vid läroinrättningar där väktare utbildas, är det möjligt att utbilda väktare kostnadseffektivt t.ex. genom arbetsplatsutbildning. Genom krav på upprätthållande av den yrkeskunskap som uppnåtts genom utbildningen försöker man förbättra och förenhetliga väktarnas utbildning i användning av maktmedel och ordningsvakternas utbildning, vilket i sin tur direkt inverkar på väktarnas och ordningsvakternas yrkesskicklighet och rättsskyddet för dem som blir föremål för deras åtgärder. Då Polisyreshögskolan tillhandahåller utbildning för utbildare i användning av maktmedel kan utbildningen inom den privata säkerhetsbranschen och myndigheternas utbildning samt utvecklandet av dem i tillämpliga delar förenhetligas. För att detta mål ska kunna uppnås krävs det också att utbildarna i användning av maktmedel vid läroinrättningar som utbildar väktare förpliktas att avlägga den utbildarutbildning som ordnas vid Polisyreshögskolan samt upprätthålla sina kunskaper genom repetitionsutbildning. På lång sikt kan en enhetlig utbildning vara av betydelse också för utformandet av rättspraxis i fråga om användningen av maktmedel inom den privata säkerhetsbranschen. Förfarandet för godkännande av utbildare av väktare i användningen av maktmedel gör dem också lättare att nå samt möjliggör en effektivare myndighetstillsyn än för närvarande. De nämnda fördelarna kan inte uppnås i de övriga alternativ som granskats.

För att effektivisera övervakningen av bevakningsföretagen föreslås det att man i samband med de ändringar som föreslås i skjutvapenlagen ska förbättra de rättigheter till myndighetsinformation och information från privata aktörer och sammanslutningar som innehas av Polisstyrelsen, vilken ansvarar för ledningen och tillsynen av den privata säkerhetsbranschen, och av polisen i enlighet med polislagen.

3 Propositionens konsekvenser

Denna proposition handlar om att utvidga området för anlåtande av ordningsvakter enligt 22 § i ordningslagen från de nuvarande stationerna och fortskaffningsmedlen för kol-

lektivtrafik och köpcentren till fyra nya verksamhetsområden, dvs. verksamhetsställen inom hälsovården, verksamhetsställen inom socialvården, flygplatser och hamnar. Till övriga delar gäller propositionen en justering av bestämmelserna om den årliga repetitionsutbildningen för väktare i användning av maktmedel och om utbildare som utbildar väktare i användning av maktmedel samt utbildare av ordningsvakter.

Ändringen i 22 § i den gällande ordningslagen är en bestämmelse som medger möjligheter. Med stöd av den kan ordningsvakter på sökandens begäran och med tillstånd av polisen utses att bistå polisen, om det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och upprätthållandet av ordning och säkerhet av grundad anledning kräver det. I de ovan nämnda villkoren föreslås inga ändringar. Bland de nya verksamhetsområden som föreslås kommer ordningsvakter främst att utses för verksamhetsställen inom den offentliga hälsovården, sjukhus och hälsovårdscentraler och där i synnerhet för enheter som ger första hjälpen. Uppgifterna i fråga sköts för närvarande av bevakningsföretagens väktare eller också sköter enheterna säkerhetsuppgifterna själva genom s.k. egen bevakning. Likaså ska en del av de väktare och säkerhetskontrollörer som arbetar på flygplatser och i hamnar ersättas med ordningsvakter. Vid verksamhetsställena inom socialvården är det få väktare som arbetar i lokala bevakningsuppdrag. Av kostnadsskäl kommer möjligheten att utse ordningsvakter vid dem därför att användas i mycket begränsad utsträckning. Vid de övriga ställen som avses i bestämmelsen kommer ordningsvakter att utses sporadiskt. Ändringen gäller uppskattningsvis mellan hundra och tvåhundra väktare eller annan säkerhetspersonal, som i fortsättningen kan fungera som ordningsvakter i stället för sin nuvarande uppgift. I bedömningen har det beaktats att arbetsbeskrivningen för alla väktare i motsvarande uppgifter förmodligen inte ändras på det sätt som propositionen möjliggör.

Vid de nämnda objekten förbättras möjligheterna till upprätthållande av ordning och säkerhet betydligt om man i det tillståndsförfarande som krävs för att få utse ordningsvakter avtalar med myndigheterna om sam-

arbete och verksamhetssätten på ett heltäckande sätt. Ordningsvakterna skulle i förebyggande syfte vara synliga på sitt verksamhetsområde på det sätt som avses i lagen och vara beredda att ingripa i de missförhållanden de upptäcker. Rättsskyddet för dem som åtgärderna riktas mot beräknas inte försvagas. Däremot beräknas ordningen och säkerheten samt den rättsliga ställningen för personer och egendom som ska skyddas för effekterna samt utomstående med avseende på åtgärderna förbättras märkbart.

Den föreslagna ändringen i ordningslagen har inga betydande ekonomiska konsekvenser. Kostnaderna för en ordningsvakt som arbetar vid ett verksamhetsställe kan vara större för köparen av tjänsten än för lön för en lokal väktare eller t.ex. för en distriktsväktares besök. Skillnaden kan bero på att ordningsövervakningsuppgifter har kategoriserats som nivå 3 i bevakningsbranschens kollektivavtal, medan bevakningsuppgifter kan vara på nivå 2. Löneskillnaden på grund av de nivåbaserade lönerna är 84—88 euro per månad i huvudstadsregionen och 78—83 euro per månad i övriga Finland beroende på personens arbetserfarenhet. Den årliga extra kostnad som beror på de nivåbaserade lönerna är vid det beräknade maximiantalet årsverken på 200 personer mellan 187 200 och 211 200 euro beroende på personernas arbetserfarenhet och regionala placering. En distriktsväktare använder endast en del av sin arbetstid för uppgifter vid respektive objekt inom distriktet, varför det till denna del inte kan göras en kostnadsjämförelse. Bevakningsföretagens årliga sammanlagda omsättning beräknas för närvarande uppgå till cirka 300 miljoner euro. Vid objekt där det inte behövs en ordningsvakt eller det inte finns ekonomiska förutsättningar för att utse en ordningsvakt ens under perioder med mindre störningar kan man fortfarande anställa väktare från bevakningsföretag. Vid bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna är det skäl att beakta att det handlar om en bestämmelse som möjliggör men inte är tvingande.

Ändringen i myndigheternas uppgifter har en förbättrande effekt när det gäller ändamålsenlig användning av resurser. I samarbetet mellan ordningsvakterna och polisen eller Gränsbevakningsväsendet ska ingripandet i

allvarligare situationer såsom för närvarande höra till myndighetsuppgifterna. Också i dessa fall har de ofta föregåtts och kommer även i fortsättningen att föregås av ordningsvakternas eventuella åtgärder, såsom gripande av en person. På grund av Schengenavtalet har Gränsbevakningsväsendet i praktiken dragit bort sin personal från hamnarna. Som ersättande upprätthållare av ordning och säkerhet har man räknat med ordningsvakter som är anställda hos bevakningsföretag. På flygplatserna kan de nuvarande väktarna delvis ersättas med ordningsvakter. Möjligheten att utse ordningsvakter kan särskilt ha betydelse på mindre flygplatser och flygplatser där myndigheter inte regelbundet är på plats.

Väktare och i synnerhet de ordningsvakter som avses i 22 § i ordningslagen råkar oftare än tidigare ut för våld i sina uppdrag och de som deras åtgärder riktas mot har allt oftare eggvapen eller något annat farligt föremål som man kan skada en människa med. Våldssituationer kunde förebyggas genom en utvidgning av anlitaandet av ordningsvakter som synligt arbetar vid verksamhetsställena. Utöver de tidigare objekten är i synnerhet offentliga sjukhus och hälsovårdscentraler sådana verksamhetsområden där det oftare än i andra bevakningsuppdrag uppkommer situationer där maktmedel används. De situationer där maktmedel används kommer även i fortsättningen att vara få i förhållande till antalet uppdrag. Dessa extremfall i fråga om serviceuppgifter inom den privata säkerhetsbranschen är dock både till sina faktiska och sina rättsliga konsekvenser sådana att särskild uppmärksamhet borde fästas vid dem inom utbildningssystemet.

Genom förfarandet för godkännande av utbildare och kravet på repetitionsutbildning kan man förbättra uppdateringen av utbildningen i användning av maktmedel för ordningsvakter och därmed också kvaliteten samt effektivisera tillsynen över utbildarna. Genom högre kvalitet på den grundläggande utbildningen och årliga repetitionsutbildningar kan man uppnå den eftersträvade inverkan på kunskaperna i användning av maktmedel och maktmedelsredskap. De nya krav på yrkesskicklighet som ställs på väktare, ordningsvakter enligt 22 § i ordningslagen och utbildare av väktare i användningen av

maktmedel ökar på motsvarande sätt medborgarnas rättskydd i synnerhet när det gäller personer inom väktarnas tjänstgöringsområde samt de personer som eventuellt blir föremål för väktarnas och ordningsvakternas åtgärder. Denna konsekvens har också de godkännandeförfaranden som ingår i propositionen, bestämmelserna om rätt att få uppgifter och straffbestämmelserna, med vilka man försöker utveckla och underlätta myndighetstillsynen över bevakningsrörelsen.

Ett konkret krav på yrkesskicklighet för utbildare i användning av maktmedel, dvs. avläggande av utbildningar som ordnas av Polisyrkeshögskolan, infördes i samband med totalreformen år 2002. De villkor som då infördes kompletteras enligt förslaget av förfarandet med myndighetsgodkännande och den skyldighet att delta i repetitionsutbildning som hänför sig till det. Ändringen förpliktar Polisyrkeshögskolan att ordna repetitionsutbildning. De som deltar i repetitionsutbildningen kommer i början att vara sådana personer som redan nu tjänstgör som utbildare. Det beräknas att ett litet antal egentliga nya utbildare årligen kommer att komma med i verksamheten. På grund av en övergångsbestämmelse kommer det första året efter lagens ikraftträdande att vara mera brådskande än senare, eftersom de utbildare som har avlagt sin utbildning fem år tidigare måste genomgå repetitionsutbildningen innan de kan ansöka om godkännande. Under senare år kommer behovet av maktmedelsutbildarnas repetitionsutbildning av den allmänna delen förmodligen att vara 2—4 utbildningar per år, och av delen för utbildarutbildning för skjutvapen 1—2 gånger per år med fem års mellanrum, varför ordnandet av utbildningarna inte kan anses ha väsentliga konsekvenser för Polisyrkeshögskolans verksamhet. Det kan inte heller anses ha väsentliga konsekvenser för Polisstyrelsen, som föreslås som den myndighet som ska bevilja godkännandena.

Utbildarna orsakas i viss mån ekonomiska kostnader av kravet på repetitionsutbildning och godkännandeförfarandet. Kostnader uppkommer också för de läroinrättningar som utbildar väktare, eftersom det på samma sätt som för privata utbildare krävs att deras utbildare i användning av maktmedel avlägg-

ger de grundläggande utbildningarna och repetitionsutbildningarna för utbildare. Ändringen kan ha en prisökningseffekt på tilläggsutbildningar i användning av gas-spray, teleskopbatonger, skjutvapen och maktmedel för väktare och ordningsvakter enligt lagen om ordningsvakter om utbildarna överför kostnaderna för skyldigheten till repetitionsutbildning och godkännandeförfarandet på utbildningspriserna. För väktare och ordningsvakter som avses i 22 § i ordningslagen innebär ändringen om repetitionsutbildningar inga kostnader, eftersom de årliga repetitionsutbildningarna fortfarande ska ordnas av bevakningsföretagen. När det gäller bevakningsföretagen kan de kostnader som ansvaret att ordna repetitionsutbildning medför anses vara ringa i förhållande till helheten. Detta beror på att bevakningsföretagen även nu har ansvar för att ordna repetitionsutbildning. Ändringen gäller sålunda endast utbildningens minimiinhåll och skyldigheten att anlita en godkänd utbildare.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid inrikesministeriet utgående från ett initiativ från Delegationen för säkerhetsbranschen som verkar i samband med ministeriet. I sitt initiativ har delegationen beaktat målen i programmet för den inre säkerheten. Enligt det program för den inre säkerheten som ingår i Vanhanens andra regeringsprogram har målen för den inre säkerheten fram till år 2015 definierats på följande sätt: Finland är Europas tryggaste land. Tryggheten garanteras av en välfungerande offentlig sektor, vars verksamhet betonar förebyggande arbete. Genom myndighetssamarbete och partnerskap med intressegrupper och den privata sektorn garanteras kvalitativa tjänster inom den inre säkerheten som motsvarar människornas förväntningar i fråga om tryggheten.

En styrgrupp med medlemmar från inrikesministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet och undervisningsministeriet har tillsatts för projektet. I beredningen av propositionen deltog även Delegationen för säkerhetsbranschen och en stödgrupp som styrdes av den. Stödgruppens medlemmar var från

inrikesministeriet, Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry, Finlands näringsliv rf, Servicefacket PAM rf och Turvallisuusalan ammattiliitto ry.

Utlåtande om utkastet till regeringsproposition begärdes hos sammanlagt 45 myndigheter, samfund och enheter, av vilka 27 gav utlåtande. Utlåtande begärdes hos justitieministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, inrikesministeriets polisavdelning, inrikesministeriets räddningsavdelning, Polisyrkeshögskolan, Skyddspolisen, Centralkriminalpolisen, Luftfartsförvaltningen, Helsingin juutalainen seurakunta, Järjestyksenvalvojen ammattiliitto ry, Finlands Hotell- och Restaurangförbund FHR rf, Suomen Huvijärjestäjien Keskusliitto ry, Finlands Idrott rf, Finlands Hamnförbund rf, Turvallisuusalan ammattiliitto ry, Suomen sairaalatekniikka ry, Konsumentverket, Utbildningsstyrelsen, Gränsbevakningsväsendet, Tullstyrelsen, Finnsecurity ry, Förbundet för Finsk Handel FH rf, Servicefacket PAM rf, Finlands Polisorganisationers Förbund rf, Finlands Säkerhetsentreprenörsförbund rf, Finansbranschens Centralförbund rf, Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry, Suomen Yksityisetsivä ja Lakitoimistoliitto ry, Finlands näringsliv rf, Turva-alaan yrittäjät ry, Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland rf, polisinsrättningen i Helsingfors härad, polisinsrättningen i Egentliga Finland, polisinsrättningen i Norra Karelen, polisinsrättningen i Uleåborg, polisinsrättningen i Lappland, Utbildningskommissionen för säkerhetsbranschen, Examenskommissionen för säkerhetsbranschen, Finavia, Security Arsenal Finland Oy, Securitas Events Oy, Keski-Suomen Turvamiehet Oy och Extremely Nice Job Oy. Dessutom ordnades diskussionsmöten för bevakningsföretag i Esbo, Tammerfors, Uleåborg och S:t Michel.

Av remissinstanserna förhöll sig 24 positivt till propositionen och ansåg att den motsvarade de nuvarande behoven av ändring. Av de remissinstanser som förhöll sig positivt till propositionen föreslog 13 några ändringar i utkastet till bestämmelser eller till motiveringen. Två remissinstanser motsatte sig utkastet i dess helhet och en motsatte sig en del av ändringsförslagen. Deltagarna i diskus-

sionsmötet förhöll sig i huvudsak positivt till propositionen.

Man beslöt att ändra propositionen i enlighet med ställningstagandena från minoriteten bland remissinstanserna, dvs. justitieministeriet och Finlands Polisorganisationers Förbund rf som motsatte sig propositionen i dess helhet och Security Arsenal Finland Oy som delvis motsatte sig. I synnerhet den lagstiftningsstruktur för den privata säkerhetsbranschen samt den reglering av befogenheterna och rättigheterna för branschens aktörer som justitieministeriet krävde i sitt utlåtande kan inte ändras snabbt på grund av propositionens brådskande natur. Enligt justitieministeriets uppfattning orsakas problemet gällande lagstiftningsordningen i synnerhet av det föreslagna klargörandet av befogenheten att avlägsna som ordningsvakter som avses i 22 § i ordningslagen har. Det skulle leda till en uttalandekonflikt med Riksdagens grundlagsutskotts tidigare ställningstagande i fråga om den del som gäller tolkningen av 124 § i Finlands grundlag. Likaså kan den beredning av och samhällsdiskussion om arbetsfördelningen av uppdragen inom den inre säkerheten som Finlands Polisorganisationers Förbund föreslog ordnas först i det andra skedet av totalreformen. På grund av de föreslagna ändringarnas betydelse och brådskande natur be-

slutade man dock att inte helt dra tillbaka propositionen, utan att endast delvis ändra de bestämmelser som gäller utvidgande av området för anlåtande av ordningsvakter enligt ordningslagen och det utbildningssystem för vaktare och ordningsvakter som hänför sig till det. Ändringarna i fråga är nödvändiga och möjliga att genomföra också i förhållande till ändringsförslagen från de remissinstanser som har motsatt sig projektet.

Med anledning av justitieministeriets utlåtande slopades alla andra förslag utom de ärendehelheter som gäller utvidgandet av tillämpningsområdet för de ordningsövervakningsuppgifter som avses i 22 § i ordningslagen till att även gälla verksamhetsställen inom hälsovården och socialvården, flygplatser och hamnar samt en noggrannare reglering av vaktarnas utbildning i användning av maktmedel och den repetitionsutbildning som ska avläggas i samband med godkännandet som utbildare av ordningsvakter. Dessutom föreslås det att den övre åldersgränsen för godkännande som vaktare höjs till 68 år. De övriga frågor som redan tagits upp i det brådskande skedet kommer att beredas på nytt i det andra skedet av totalreformen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Ordningslag

22 §. Rätt att utse ordningsvakter. Det föreslås att 1 mom. ändras så att ordningsvakter i fortsättningen förutom för köpcentrum, trafikstationer och kollektiva trafikmedel även kan utses för verksamhetsställen inom hälsovården och socialvården, hamnar och flygplatser. Hamnar och flygplatser nämns inte i den gällande paragrafen eller i förteckningen över trafikplatser i motiveringen till regeringspropositionen gällande paragrafen, varför det för att bestämmelsen ska vara tydlig och

noga avgränsad är skäl att nämna dem direkt i paragraftexten. De nämnda objekten är offentliga platser där den egentliga karaktären av de uppgifter som utförs av aktörer inom den privata säkerhetsbranschen delvis är upprätthållande av ordning och säkerhet.

Verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård definieras i 2 § 4 punkten i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992). Med verksamhetsställen inom hälsovården avses i de det nämnda lagrummet uppräknade verksamhetsenheterna för hälso- och sjukvård och deras eventuella separata verksamhetsställen. De verksamhetsställen som avses i bestämmelsen kan alltså vara t.ex. hälso-

vårdscentraler och deras hälsostationer, sjukhus inom ett sjukvårdsdistrikt och enheter som hör till dem samt privata läkarstationer och sjukhus. Liksom enligt den gällande lagen är det enligt förslaget polisinsättningen på den ort där verksamhetsstället inom hälsovården finns som på ansökan av den som förestår verksamhetsstället från fall till fall beslutar om en ordningsvakt får utses.

Med verksamhetsställen inom socialvården avses statliga och kommunala ämbetsverk eller deras verksamhetsställen där man behandlar ärenden som gäller arbetskraftspolitiska, studiepolitiska eller sociala förmåner, såsom frågor gällande social trygghet. Sådana ämbetsverk är t.ex. kommunernas socialbyråer, arbetskraftsbyråerna och Folkpensionsanstaltens verksamhetsställen. Dessutom avses med verksamhetsställen inom socialvården sådana verksamhetsenheter för missbrukarvård som avses i lagen om missbrukarvård (41/1986) eller deras verksamhetsställen, med undantag för enheter som är sådana institutioner som inte kan anses som allmänna platser. Med verksamhetsställen inom socialvården avses däremot inte t.ex. skolhem och barnskyddsanstalter där inrättningens personal ansvarar för upprätthållandet av ordningen.

Med hamn avses hamnar enligt lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet. Om villkoren uppfylls kan ordningsvakter utses att utföra sina uppgifter på ansökan av en hamninnehavare som avses i 2 § 1 mom. 2 punkten i den nämnda lagen på sådana hamnskyddsområden och hamnanläggningar som definieras i 2 § 9 och 10 punkten.

Med flygplats avses sådana flygplatser som definieras i 9 kap. 80 § 1 mom. 1 punkten i luftfartslagen. Enligt definitionen avses med flygplats ett bestämt land- eller vattenområde eller ett område på en konstruktion, vilket helt eller delvis har anordnats så att luftfartyg ska kunna landa, starta samt röra sig till lands och på vattnet. En trafikflygplats enligt 80 § 1 mom. 2 punkten och en sådan flygplats som definieras i 99 § 1 mom. 1 punkten i luftfartslagen är en del av en flygplats enligt 80 § 1 mom. 1 punkten. Förutom den egentliga flygplatsen och de byggnader som hör till den, såsom en trafikflygplats, hör också

flygplatsens omedelbara närhet till ordningsvaktens verksamhetsområde. Ätminstone parkeringsplatserna och de vägområden som leder till flygplatsen anses höra till den omedelbara närheten. Om villkoren uppfylls kan polisinsättningen på den ort där flygplatsen finns på ansökan av flygplatsens innehavare besluta att ordningsvakter får utses.

Bestämmelser om upprätthållandet allmän ordning och säkerhet på gränsövergångsställen, som flygplatser och hamnar kan vara, finns i 20 § i gränsbevakningslagen (578/2005). Gränsbevakningsväsendet ser till att allmän ordning och säkerhet upprätthålls vid gränsövergångsställena när polisen är förhindrad att göra det eller i sådana situationer där gränskontroll vid de inre gränserna återinförs i enlighet med avdelning III kapitel II i kodexen om Schengengränserna (Europaparlamentets och rådets förordning 562/2006). Med anledning av det som nämnts ovan föreslås det att gränsbevakningsväsendet vid sidan av polisen ska vara en sådan myndighet som ordningsvakterna vid objekten i fråga kan bistå i upprätthållandet av ordning och säkerhet.

I slutet av momentet föreslås också en förtydligande ändring enligt vilken man i stället för att upprepa förteckningen på de platser för vilka ordningsvakter kan utses hänvisar till polisens tillstånd, i vilket fastigheten eller trafikmedlet eller deras omedelbara närhet ska avgränsas och specificeras. Även om ordningsvakternas uppgifter i regel är avsedda att utföras i offentliga utrymmen, kan ordningsvakter på grund av uppgiftens natur även utföra sina uppgifter i utrymmen inom de nämnda platserna och trafikmedlen som eventuellt är stängda för allmänheten, såsom personalutrymmen och mötesrum samt toaletter, då det av särskilda skäl krävs för utförandet av ordningsvaktens uppgifter.

1.2 Lagen om ordningsvakter

17 a §. Utbildning för utbildare av ordningsvakter. I paragrafen föreslås bestämmelser om anordnande av utbildning för utbildare av ordningsvakter. Enligt paragrafens 1 mom. ska Polisyrkeshögskolan alltjämt ordna utbildning för utbildare av ordningsvakter. Det föreslås att utbildningens namn

"utbildning för utbildare av ordningsvakter" i 18 § 1 mom. 3 punkten i den gällande lagen ersätts med ett i språkligt hänseende lättare namn, nämligen grundkurs för utbildare av ordningsvakter. Minimikraven på innehållet i utbildningen bibehålls oförändrade, men bestämmelsen om dem överförs till förordningsnivå. I utbildningen ska alltså åtminstone ingå ämnen med anknytning till lagstiftningen om ordningsövervakningsverksamhet, ordningsvaktens befogenheter och skyldigheter, användningen av maktmedel samt arbetet som utbildare. Den repetitionsutbildning som föreslås som ett villkor för förnyat godkännande som ordningsvakt i 18 a § 2 mom. 2 punkten nedan ska kallas repetitionskurs för utbildare av ordningsvakter. Förslaget om en repetitionskurs behandlas närmare i detaljmotiveringen till 18 a §.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om hur grundkursen för utbildare av ordningsvakter ska ordnas i praktiken. Med tanke på utbildningens art och tryggheten av Polisyrkeshögskolans övriga utbildning och verksamhet är det motiverat att Polisyrkeshögskolan liksom tidigare antar de studerande till utbildningen. I praktiken kan ett nekande beslut endast kunna meddelas i fråga om sådana personer som söker sig till utbildningen som inte uppfyller de krav som lagen ställer på antagning till utbildningen. Till 3 mom. föreslås en uttömmande förteckning över dessa krav. Det föreslås också att i bestämmelsen tas in en anvisning om hur ett beslut om antagning får överklagas. I författningstekniskt hänseende ska besvärshöjden ordnas genom en hänvisning till 20 § i lagen om polisutbildning (68/2005), som gäller ändring i ett beslut om antagning av studerande. I fråga om urvalsförfarandet har de som söker sig till grundkursen därmed i juridiskt hänseende samma ställning som de som söker sig till polisutbildning. Det föreslås att närmare bestämmelser om anordnande av grundkursen och repetitionskursen på samma sätt som i den gällande regleringen ska utfärdas genom förordning.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om urvalsgrunderna vid antagningen till utbildningen. Det är inte ändamålsenligt att det till grundkursen för utbildare av ordningsvakter tas in personer som saknar förutsättningar att med

godkänt resultat fullgöra kursen eller verka som utbildare. Därför föreslås det att en del av villkoren för godkännande som utbildare av ordningsvakter i den gällande lagens 18 § överförs till 3 mom. som villkor för antagning till grundkurs. Dessutom krävs det med tanke på rättsskyddet för dem som önskar delta i utbildningen att villkoren för antagning till utbildningen regleras så noggrant som möjligt i lag. För att en person ska kunna få faktiska färdigheter som utbildare under den relativt korta grundkursen krävs det att han eller hon är motiverad och mogen och har tillräckliga baskunskaper i ämnet. Av dessa orsaker ska som en första förutsättning för deltagande i utbildningen krävas att personen i fråga har fyllt 18 år. Detta är också den nedre åldersgränsen för godkännande som ordningsvakt. För det andra ska den som söker sig till utbildningen med godkänt resultat ha fullgjort den grundutbildning för ordningsvakter som avses i 12 § 1 mom. 3 punkten i den gällande lagen. När detta villkor är uppfyllt ska personen anses ha tillräckliga grundläggande kunskaper för att kunna delta i utbildningen. Med tanke på att den som söker sig till utbildningen ska kunna tillämpa de grundläggande kunskaperna, vara tillräckligt mogen och ha praktiska erfarenheter rekommenderas det också att han eller hon i praktiken redan i några års tid har utfört ordningsövervakningsuppgifter eller andra motsvarande uppgifter inom den privata säkerhetsbranschen eller säkerhetsmyndighetsuppgifter. Också tidigare utbildarerfarenhet kan anses ha positiva effekter på den studerandes framgång i studierna och arbete som utbildare. Eftersom villkoren enligt 3 punkten är desamma som villkoren för godkännande som utbildare av ordningsvakter enligt 18 § 1 mom. 3 punkten i den gällande lagen, är också motiveringen densamma till den del personen i fråga ska vara känd för redbarhet och pålitlighet och vara lämplig beträffande sina personliga egenskaper. Vid klargörandet av huruvida ovannämnda förutsättningar föreligger ska man t.ex. kunna anlita samtliga register som polisen förfogar över. Dessutom kan Polisyrkeshögskolan med stöd av 25 § i den gällande lagen begära ett utlåtande av polisinspektionen på den ort där den som söker sig till utbildningen har sin hemort. Ett

negativt utlåtande av polisinrättningen om sökandens personliga egenskaper skulle utgöra en stark grund för att inte anta sökanden till utbildningen.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om rätten att delta i repetitionskurs för utbildare av ordningsvakter. Det föreslås att en person som tidigare har godkänts som utbildare av ordningsvakter och som inte har mist sin rätt att arbeta som utbildare av ordningsvakter får delta i repetitionskurs för utbildare av ordningsvakter. Det första av ovan nämnda villkor innebär att en person som söker sig till repetitionskursen ska ha fullgjort grundkursen för utbildare av ordningsvakter och därefter ha sökt och av Polisstyrelsen meddelats godkännande som utbildare av ordningsvakter. Det andra villkoret innebär att den som söker sig till repetitionskursen inte har fått sitt godkännande återkallat, exempelvis för att han eller hon har begått ett brott eller i övrigt visat sig vara olämplig som utbildare, eller att personen i fråga inte har låtit sitt tidsbundna godkännande som utbildare förfalla. Den som söker sig till repetitionskursen på basis av ett återkallat eller ogiltigt godkännande ska inte antas till kursen. I stället ska han eller hon uppmanas att söka sig till grundkursen för utbildare av ordningsvakter, där man gör en ny bedömning av huruvida sökanden är lämplig att på de grunder som anges i 3 mom. delta i den berörda utbildningen.

18 §. Godkännande som utbildare av ordningsvakter. Eftersom en del av villkoren för godkännande som utbildare av ordningsvakter föreslås bli överförda som villkor för antagning till utbildarutbildning, på det sätt som föreslås ovan i detaljmotiveringen till den föreslagna nya 17 a §, ska villkoren för godkännande som utbildare av ordningsvakter komprimeras till två punkter och bestämmelsen göras tydligare. Kravet på att personen i fråga ska ha fyllt 18 år i 1 mom. 1 punkten slopas. I sak är 18 års ålder fortfarande ett villkor för godkännande, eftersom ett godkännande inte kan meddelas en person som inte har fullgjort den grundkurs för utbildare av ordningsvakter som avses i 17 a §, och deltagande i denna kurs i sin tur förutsätter att personen har uppnått 18 års ålder.

Med anledning av det som föreslås ovan blir 18 § 1 mom. 2 punkten i den gällande lagen utan ändringar 18 § 1 mom. 1 punkten. Polisstyrelsen, som beslutar om godkännandet, ska på samma grunder som fastställs i den gällande bestämmelsen förvissa sig om sökandens redbarhet, pålitlighet och lämplighet i fråga om de personliga egenskaperna som utbildare av ordningsvakter. I lagstiftningstekniskt hänseende genomförs ändringen genom en hänvisning till 17 a § 3 mom. Villkoren för godkännande ska prövas från fall till fall även om Polisyrkeshögskolan skulle ha gjort samma prövning med stöd av 17 a § 3 mom. 3 punkten, som nu föreslås bli fogad till lagen. Detta beror på att myndighetsprövningen, trots att villkoren i sak är desamma, görs av olika myndigheter och delvis i annat syfte. Det är huvudsakligen Polisyrkeshögskolan som prövar om en sökande är lämplig att delta i utbildningen, medan Polisstyrelsen prövar personens lämplighet som utbildare av ordningsvakter. Prövningen i samband med godkännandet är samtidigt också en helhetsbedömning som görs som en ändamålsenlighetsprövning, och den är en del av den förebyggande tillsyn över den privata säkerhetsbranschen som sker i form av auktorisations- och godkännandeförfaranden. Eftersom ansökan om godkännande som utbildare ska göras senast sex månader efter det att sökanden med godkänt resultat har fullgjort grundkursen är det också möjligt att sökandens omständigheter förändras under den tiden.

Det andra villkoret omfattar liksom den gällande bestämmelsen ett konkret krav på yrkesskicklighet, nämligen att sökanden med godkänt resultat har fullgjort grundkursen för utbildare av ordningsvakter, om vilket det föreslås bestämmelser i momentets 2 punkt. På det sätt som motiveras ovan föreslås det att bestämmelserna om utbildning för utbildare av ordningsvakter ska överföras till en ny 17 a §. Bestämmelser om detta behöver alltså inte upprepas i 18 §. Bestämmelsen om att Polisstyrelsen fastställer innehålllet i utbildningen för utbildare av ordningsvakter stryks som obehövlig. Polisstyrelsen styr Polisyrkeshögskolans verksamhet med stöd av polisförvaltningslagen (110/1992). Det som ändras jämfört med gällande 18 § 1 mom. 3

punkten är utbildningens namn och den tidsfrist på sex månader som föreslås för ansökan om godkännande. Utbildningens innehåll ändras inte genom ändringen av bestämmelsen. Inte heller namnändringen inverkar på den utbildning som fullgörs med stöd av den gällande lagen. Att utbildningen fullgörs med godkänt resultat godkänns som grundutbildning för utbildare av ordningsvakter på det sätt som föreskrivs i den gällande lagen.

Om godkännande inte skulle behöva sökas inom sex månader, på det sätt som nu föreslås, skulle det föreslagna systemet med repetitionsutbildning delvis förlora sin betydelse. En utbildare som dröjer med att lämna in sin första ansökan kunde då delta i repetitionsutbildning utan att iaktta någon fastställd tidsfrist. Detta har i sin tur konsekvenser med tanke på kravet på upprätthållande av yrkesskickligheten. Den föreslagna tidsfristen på sex månader ska räknas från den dag intyget över att sökanden med godkänt resultat har fullgjort grundkursen för utbildare av ordningsvakter har utfärdats. Om sökanden fullgör teoriutbildning och utbildning i användningen av maktmedel vid olika tidpunkter räknas tidsfristen från och med utfärdandet av intyget över den senaste grundkurs som sökanden med godkänt resultat har fullgjort. Huruvida en ansökan har lämnats in inom den fastställda tidsfristen på sex månader avgörs på basis av det datum då ansökan har inkommit till tillsynsenheten för säkerhetsbranschen vid Polisstyrelsen. Med en månad avses en period på trettio dagar. Den sista inlämningstidpunkten för en ansökan är därmed inom tjänstetid 180 dagar räknat från datumet för utfärdande av intyget. En försenad ansökan tas inte upp till behandling utan den avslås utan behandling. Den som lämnar in ansökan för sent och som önskar få ett godkännande ska fullgöra grundkursen för utbildare av ordningsvakter på nytt med godkänt resultat.

18 a §. *Förnyat godkännande som utbildare av ordningsvakter.* För tydlighetens skull föreslås i en ny 18 a § bestämmelser om hur ett tidigare godkännande som utbildare av ordningsvakter som meddelats med stöd av 18 § får förnyas. Möjligheten att förnya godkännandet konstateras i 1 mom. Det föreslås att ett godkännande ska kunna förnyas på se-

parat ansökan av utbildaren. På förfarandet ska också i fråga om förnyande tillämpas bestämmelserna i förvaltningslagen (434/2003). Polisstyrelsen ska liksom i fråga om det första godkännandet vara den behöriga myndigheten. Det föreslås ingen övre gräns för hur många gånger ett godkännande får förnyas.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om den maximala giltighetstiden för ett förnyat godkännande och om villkoren för att en person som tidigare har godkänts som utbildare av ordningsvakter ska kunna meddelas ett nytt godkännande som sådan utbildare. Det föreslås att ett förnyat godkännande ska kunna gälla i högst fem år. Giltighetstiden är den samma som i den gällande lagen. Fem år ska samtidigt i regel vara den giltighetstid för ett godkännande som rekommenderas av utbildningsskäl.

Det villkor som gäller sökandens redbarhet, pålitlighet och personliga egenskaper bedöms på samma sätt som när det första godkännandet söktes. När en ansökan om förnyat godkännande görs kan Polisstyrelsen dessutom ha tillgång till information om den sökande som har framkommit i samband med den tillsyn som polisen och Polisstyrelsens utbildare utövar, eller som har kommit till Polisstyrelsens kännedom på något annat sätt. Så kan Polisstyrelsen exempelvis, innan den avgör ärendet i ett förvaltningsförfarande, på basis av tillsynsuppgifterna skriftligen eller muntligen höra den sökande, om inte uppgifterna tidigare har lett till åtgärder. En varning eller återkallande på viss tid av ett godkännande ska inte i sig utgöra hinder för ett förnyat godkännande. En person vars godkännande som utbildare av ordningsvakter har återkallats på viss tid ska enligt förslaget ha rätt att delta i repetitionskurs för utbildare av ordningsvakter, om inte något annat följer av Polisyrkeshögskolans urvalsgrunder beträffande rätten att delta i utbildning. Vid antagningen av studerande till repetitionskurs ska det förfarande som bestäms i 17 a § 2 mom. iakttas. Ifall återkallandet av ett godkännande på viss tid överskrider den tidsfrist för förnyande av ett godkännande som föreslås i 3 mom. ska godkännandet inte längre kunna förnyas i enlighet med 18 a §. I detta fall ska den som önskar bli utbildare i stället för att genomgå repetitionskurs på nytt fullgöra den

grundkurs för utbildare av ordningsvakter som fastställs i 17 a §, och därefter ansöka om godkännande enligt det förfarande för första godkännande som bestäms i 18 §.

I 2 mom. 2 punkten föreslås bestämmelser om att en utbildare som redan har meddelats ett godkännande ska fullgöra den repetitionskurs för utbildare av ordningsvakter som beskrivs i 17 a § om han eller hon önskar förnya det tidsbundna godkännandet. Genom att bestämma om skyldighet att fullgöra repetitionsutbildning vill man säkerställa att de som utbildar ordningsvakter upprätthåller sin yrkesskicklighet. Om fullgjord repetitionsutbildning förutsätts blir det också möjligt att i praktiken med fem års mellanrum gå igenom centrala förändringar som skett i den lagstiftning som reglerar verksamheten, i praxis och i exempelvis de anvisningar som gäller användningen av maktmedel. Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser om längden på repetitionsutbildningen för utbildare av ordningsvakter samt om ämnenas omfattning och innehåll och om hur inlärningen i praktiken ska kontrolleras.

För att säkerställa att repetitionsutbildningen är ändamålsenlig föreslås det att den ska fullgöras inom en fastställd tid som binds till förfarandet för ansökan om godkännande. Repetitionsutbildning ska kunna genomgåas tidigast sex månader innan ett nytt godkännande söks. Eftersom godkännande som utbildare av ordningsvakter i regel meddelas för den maximala giltighetstiden, nämligen fem år, såvida det inte finns särskilda skäl enligt 4 mom. att avvika från den tidsfristen, och eftersom en person kan söka sig till och delta i repetitionsutbildning inom sex månader från det att det tidigare godkännandet upphörde att gälla, har personen i normala fall cirka ett år på sig att fullgöra repetitionsutbildning. Den som ansöker om förnyat godkännande ska emellertid beakta att ansökan ska lämnas till Polisstyrelsen på det sätt som förutsätts i 3 mom. så, att den är framme innan tidsfristen på sex månader har gått ut. Efter den föreslagna ändringen har ordningsvakter och utbildare av ordningsvakter likadana utbildningssystem.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om den tidsfrist inom vilken en ansökan om förnyat

godkännande som utbildare av ordningsvakter ska göras. Det föreslås att ansökan ska kunna lämnas in när som helst under godkännandets giltighetstid efter att sökanden har fullgjort den repetitionskurs som anges i 2 mom. Ansökan om förnyat godkännande ska emellertid göras inom sex månader från det att det föregående godkännandet upphörde att gälla. Tidsfristens längd räknas på det sätt som föreslås i 18 § 1 mom. 2 punkten. Om en person som godkänts som utbildare av ordningsvakter inte fullgör repetitionskurs på det sätt som bestäms i 2 mom. 2 punkten och ansöker om godkännande inom den fastställda tiden, och personens godkännande därför förfaller, ska denna person om han eller hon önskar verka som utbildare av ordningsvakter på nytt fullgöra grundkurs för utbildare av ordningsvakter och därefter ansöka om ett nytt godkännande.

I paragrafens 4 mom. föreslås en hänvisningsbestämmelse med stöd av vilken Polisstyrelsen, när den beslutar om förnyat godkännande, kan foga nödvändiga villkor och begränsningar till godkännandet på samma grunder som bestäms i 18 § 3 mom. i fråga om godkännande som utbildare av ordningsvakter.

1.3 Lagen om privata säkerhetstjänster

18 §. Personal- och arbetsskiftsregister. Uppgifter om den specialutbildning för väktare i användningen av maktmedel som varje väktare har fullgjort ska fortfarande antecknas i bevakningsföretagets personalregister. Detta anges genom att den utbildning som avses i 29 § 1 mom. fogas till förteckningen över utbildning som ska antecknas i personalregistret i 18 § 1 mom. 3 punkten. Till denna utbildning hör alltså de särskilda delar av specialutbildningen för väktare i användningen av maktmedel som gäller teleskopbatong, gasspray och skjutvapen. Samtidigt föreslås det att bestämmelserna om repetitionsutbildning för väktare i användningen av maktmedel överförs till 29 § 2 mom. Hänvisningen i 18 § 1 mom. 3 punkten till 29 § 2 mom. blir kvar, men gäller nu repetitionsutbildningen.

I personalregistret ska åtminstone antecknas uppgifter om den utbildade väktaren, tid-

punkten då denne har deltagit i utbildning, vilka maktmedelsredskap som utbildningen har gällt samt uppgifter om utbildaren. När en i 23 a § 1 mom. avsedd utbildare eller väktare som har fullgjort utbildning lämnar ett intyg till bevakningsföretaget över att han eller hon med godkänt resultat har fullgjort repetitionsutbildning ska detta antecknas i registret. Det föreslås att utbildaren med samtycke av en företrädare för bevakningsföretaget eller, om utbildningen har anordnats utan bevakningsföretagets medverkan, direkt på begäran av väktaren, ska lämna ett intyg över fullgjord repetitionsutbildning också till väktaren. Väktaren ska i sin tur lämna intyget till sin arbetsgivare för kännedom, om han eller hon har för avsikt att bära maktmedelsredskap i bevakningsuppgifter.

23 a §. Godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. För att en person ska få verka som utbildare av väktare i användningen av maktmedel ska han eller hon ha ett särskilt godkännande som utfärdats av en myndighet. Detta godkännande är en form av förebyggande myndighetstillsyn. Bestämmelser om godkännande som utbildare föreslås nu på lagnivå i en ny 23 a §. Det har funnits ett konkret krav på yrkeskunskap sedan den 1 oktober 2002, då reformen av lagen om privata säkerhetstjänster trädde i kraft. Det föreslås att ett godkännande som utbildare ska gälla i högst fem år och i hela landet. Syftet med förfarandet med tidsbundet godkännande och den repetitionsutbildning som föreslås bli genomförd i samband med detta är att säkerställa att de som utbildar väktare i användningen av maktmedel upprätthåller sin yrkesskicklighet. Till sammans med de föreslagna bestämmelserna om återkallande av ett godkännande gör man det samtidigt möjligt för myndigheterna att följa med maktmedelsutbildarnas arbete samt att styra, övervaka och nå dem.

Meddelandet av godkännanden ska liksom i fråga om övriga tillstånd som gäller bevakningsföretagens verksamhet och godkännandet som utbildare av ordningsvakter koncentreras till Polisstyrelsen. Polisstyrelsen svarar i dag såsom högsta myndighet för den riksomfattande myndighetstillsynen över och myndighetsstyrningen av bevakningsföretagens verksamhet och ordningsövervaknings-

verksamheten, varför det är en naturlig lösning att samma myndighet även ska sköta dessa uppgifter, också med tanke på säkerställandet av den särskilda yrkesskicklighet som uppgiften förutsätter. Genom det föreslagna arrangemanget försöker man också säkerställa att myndighetsverksamheten är enhetlig i synnerhet i sådana fall då ett godkännande eventuellt återkallas, eftersom den myndighet som fattat förvaltningsbeslutet traditionellt också har ansvarat för åtgärderna för att återkalla ett godkännande.

I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om villkoren för godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel och om den utbildning som en godkänd utbildare ska få ha hand om. Enligt gällande lagstiftning har utbildare av väktare i användningen av maktmedel rätt att handha den allmänna delen av specialutbildningen för väktare i användningen av maktmedel och den särskilda del av utbildningen som gäller teleskopbatong och gasspray. Utbildning som gäller gasspray får också ges till ordningsvakter som avses i lagen om ordningsvakter. Dessa utbildare har också rätt att ha hand om den del av grundutbildningen för ordningsvakter som gäller användning av maktmedel samt tilläggsutbildningen för ordningsvakter i användningen av maktmedel. I ovan nämnda, gällande rättigheter föreslås inga ändringar. Det föreslås en bestämmelse om att utbildare av väktare i användningen av maktmedel ska vara de enda godkända utbildarna vid den årliga repetitionsutbildning i användningen av maktmedelsredskap som det ska föreskrivas om i 29 § 2 mom.

Eftersom utbildare av väktare i användningen av maktmedel utbildas och godkänns i egenskap av privatpersoner har de en central roll i den utbildning i användningen av maktmedel som riktas till den privata säkerhetsbranschen. För att säkerställa att utbildningen är enhetlig och håller en hög nivå föreslås det nu att också utbildarna i användningen av maktmedel vid de läroinrättningar som utbildar väktare ska ha fullgjort den utbildning som Polisyreshögskolan anordnar. En utbildares personliga egenskaper och lämplighet som utbildare, liksom utbildarens kunskaper och hur de upprätthålls, kommer via den utbildning han eller hon ger att på-

verka väktarnas och ordningsvakternas kunskaper och attityder. Kunskaperna och attityderna i sin tur har ett direkt samband med rättsskyddet för dem som är föremål för åtgärder från väktarnas och ordningsvakternas sida, samt med väktarnas och ordningsvakternas arbets säkerhet.

För att en person ska godkännas som utbildare av väktare i användningen av maktmedel ska samtliga villkor för godkännande vara uppfyllda, och godkännandet ska liksom i fråga om andra godkännanden för den privata säkerhetsbranschen alltid vara beroende av myndighetens prövning. Även om en sökande uppfyller de villkor som föreskrivs i lagen ska han eller hon följaktligen inte ha någon absolut rätt att bli godkänd som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. Ett förvaltningsbeslut genom vilket sökanden vägras godkännande ska dock givetvis följa de allmänna förvaltningsrättsliga principerna. Förfarandet för godkännande av utbildare av väktare i användningen av maktmedel ska till sitt syfte och innehåll överensstämma med det förfarande för godkännande som utbildare av ordningsvakter som trädde i kraft den 1 mars 2007 i samband med ändringen av lagen om ordningsvakter.

Tekniskt sett föreslås villkoren för godkännande bli föreskrivna så, att det i fråga om kravet på att personen ska ha uppnått en viss ålder, vara känd för redbarhet och pålitlighet och vara lämplig till sina personliga egenskaper ska hänvisas till de villkor för godkännande av en ansvarig föreståndare som föreskrivs i 20 § 1 mom. 1 och 3 punkten, eftersom dessa villkor, och därmed också motiveringen till dem, i sak har samma innehåll. Ett villkor för godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel är att personen i fråga har uppnått den ålder som föreskrivs i lagen. Personen ska ha uppnått myndighetsålder, d.v.s. ha fyllt 18 år. Undantag från detta villkor ska inte vara möjliga ens med vårdnadshavarnas samtycke. En myndig person som precis fyllt 18 år ska i regel inte betraktas som en person som till de personliga egenskaper som avses i 3 punkten är lämplig som utbildare i användningen av maktmedel, eftersom han eller hon på grund av motsvarande ålderskrav i fråga om god-

kännande som väktare och ordningsvakt inte har kunnat utföra vare sig bevakningsuppgifter eller ordningsövervakningsuppgifter. Sökanden har alltså inte heller kunnat skaffa sig den för en utbildare viktiga arbetserfarenhet inom de uppgifter för vilka han eller hon ska ge utbildning i användningen av maktmedel och maktmedelsredskap. Någon övre åldersgräns föreslås inte.

Som utbildare av väktare i användningen av maktmedel kan enligt förslaget godkännas en person som är känd för redbarhet och pålitlighet och som till sina personliga egenskaper är lämplig som sådan utbildare. Sökandens redbarhet och pålitlighet ska bedömas utgående från både sökandens tidigare och nuvarande uppträdande. Vid bedömningen av en persons tidigare uppträdande ska en myndighet använda sig av samtliga medel som den har till sitt förfogande. Viktig hjälp fås ur register som upprätthålls av olika myndigheter. Förutom polisens egna register står även straffregistrets uppgifter till förfogande.

Vid bedömningen av om kravet på redbarhet och pålitlighet är uppfyllt ska i praktiken uppmärksamhet fästas särskilt vid sådana uppdagade eller misstänkta brott eller andra oegentligheter som visar att sökanden är olämplig som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. Hänsyn ska också tas till eventuella tidigare omständigheter som resulterat i att godkännandet som väktare, ansvarig föreståndare, ordningsvakt eller utbildare av ordningsvakter återkallats eller till brott eller oegentligheter som skett vid utövandet av dessa uppgifter. Ett enskilt brott som kan betraktas som ringa ska i regel inte utgöra ett hinder för godkännandet som utbildare. Flera sådana brott kan däremot visa att personen i fråga med avseende på sin pålitlighet och redbarhet inte är lämplig som utbildare av väktare i användningen av maktmedel.

Vid prövningen ska man också fästa uppmärksamhet vid tidpunkten för eller omständigheterna kring eventuella brott eller oegentligheter samt vid brottets eller oegentlighetens art. Brott eller oegentligheter som skett i verksamhet som förutsätter godkännande ska alltid anses som mera klandervärda än normalt. Ett förfarande betraktas som

särskilt klandervärt om brottet eller oegentligheten har skett vid utövandet av verksamheten i fråga. Det är omöjligt att uttömmande reglera vilka omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av sökandens pålitlighet och redbarhet, och därför är det i verksamheten alltid fråga om en helhetsbedömning från fall till fall som följer de allmänna förvaltningsrättsliga principerna.

När det gäller personliga egenskaper kan t.ex. den omständigheten att sökanden flera gånger har tagits i förvar som berusad visa att han eller hon är olämplig som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. Vid bedömningen av de personliga egenskaperna ska uppmärksamhet även fästas vid sökandens förmåga och vilja att fullgöra de skyldigheter som en utbildare av väktare i användningen av maktmedel enligt gällande bestämmelser ska fullgöra. Omständigheter som anknyter till sökandens livsstil och attityder blir då viktiga.

Vid bedömningen av de personliga egenskaperna ska hänsyn tas till skador och sjukdomar som på ett väsentligt sätt kan försämra sökandens förmåga att arbeta som utbildare av väktare i användningen av maktmedel eller fullgöra de skyldigheter som ställs på uppgiften. Den berörda utbildningen omfattar övningar i användningen av maktmedel och maktmedelsredskap som utbildaren ska kunna leda. Ingen del av utbildningen består enbart av teoriundervisning. Därför ska utbildare som till sina fysiska egenskaper är olämpliga inte ens med begränsningar kunna godkännas som utbildare vid de teoretiska delarna. Trots att ingen övre åldersgräns föreslås för uppgifterna i fråga kan det bli aktuellt att bedöma sjukdomar och ålderdom i anslutning till de personliga egenskaperna.

Utöver de allmänna villkor som nämns ovan ska som villkor för godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel fortfarande ställas ett konkret krav på yrkesskicklighet. Personen i fråga ska med godkänt resultat ha fullgjort utbildning som utbildare i användningen av maktmedel. Bestämmelser om utbildning för väktare i användningen av maktmedel finns i 29 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster i samband med den reglering som gäller rätten att bära maktmedelsredskap, och

i lagens 61 § 2 mom. 2 punkt, med stöd av vilken närmare bestämmelser om bärande av maktmedelsredskap får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. Med stöd av bestämmelsen om bemyndigande i lagen har inrikesministeriets förordning om specialutbildning för väktare i användningen av maktmedel (781/2002) utfärdats. I förordningens 7 och 8 § finns bestämmelser om anordnande av utbildning för utbildare som handhar utbildningen i användningen av maktmedel och om utbildningens innehåll och längd.

Det föreslås inga ändringar i utbildningsarrangemangen. Utbildningen ska fortfarande anordnas av Polisyrkeshögskolan, som kan anses ha goda yrkesmässiga förutsättningar att anordna denna utbildarutbildning.

I 2 mom. föreslås det på motsvarande sätt som i 1 mom. bli föreskrivet om godkännande av utbildare vid den del av specialutbildningen för väktare i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen och av verkställare av skjutprov i anslutning till kontrollen av hantering av skjutvapen och skjutskicklighet. Med undantag för den utbildning som krävs är villkoren för godkännande desamma som i 1 mom. Av lagtekniska skäl hänvisas det därför i fråga om dessa villkor till 1 mom. Som ett konkret krav på yrkesskicklighet som utbildare vid den del av specialutbildningen för väktare i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen, och som verkställare av skjutprov i anslutning till kontrollen av hantering av skjutvapen och skjutskicklighet, föreslås det att den som söker godkännande utöver utbildning som utbildare av väktare i användningen av maktmedel ska ha godkänts i skytteinstruktörsutbildning.

Bestämmelser om väktares rätt att bära vapen finns i 28 och 29 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Närmare bestämmelser om bl.a. villkoren för rätten att bära skjutvapen, det årliga skjutprovet och anordnande av utbildning i användningen av skjutvapen finns liksom i fråga om den utbildning som nämns i motiveringen till 1 mom. i inrikesministeriets förordning om specialutbildning för väktare i användningen av maktmedel. Enligt förordningen består den del av utbildarutbildningen inom speci-

alutbildningen för väktare i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen av en allmän del och en särskild del som gäller skjutvapenutbildning. Det föreslås inga ändringar i det nuvarande innehållet eller utbildningsarrangemangen beträffande den del av utbildningen som avser skytteinstruktörsutbildning. Utbildningen ska alltså fortfarande omfatta utbildning som ges till väktare, d.v.s. åtminstone ämnen med anknytning till lagstiftningen om bevakningsrörelse och skjutvapen, väktares befogenheter och skyldigheter som användare av skjutvapen, vapen- och utrustningsteknik, vapenhantering och användning av vapen samt tjänstgöring som utbildare. Utbildarutbildningen ska ges av Polisyrkeshögskolan.

När det gäller utbildningen och godkännandet bör det dessutom noteras att godkännande endast kan meddelas som utbildare för den vapentyp som utbildarutbildningen har gällt. Den som har fullgjort den berörda utbildarutbildningen ska såsom hittills också få ha hand om det årliga skjutprov med den berörda vapentypen som hänför sig till kontrollen av skickligheten i hanteringen av skjutvapen och skjutskickligheten.

De utbildningar som avses i 1 och 2 mom. ska kunna fullgöras efter varandra eller vid olika tidpunkter. Därför ska samtliga villkor för godkännande alltid prövas från fall till fall, även om utbildaren redan skulle ha ett tidigare godkännande med stöd av 1 mom. Beträffande skytteinstruktörer föreslås det dessutom att i det fall att en person exempelvis har gjort sig skyldig till skjutvapenbrott och skjutvapenförseelser ska personens lämplighet som utbildare kunna bedömas enligt strängare kriterier än andra utbildare i användningen av maktmedel.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att en utbildare av väktare i användningen av maktmedel eller en skytteinstruktör som redan har meddelats ett godkännande ska fullgöra en repetitionsutbildning som uppfyller inrikesministeriets krav, om han eller hon önskar förnya ett tidsbundet godkännande. För utbildare av väktare i användningen av maktmedel och för skytteinstruktörer föreslås alltså bestämmelser om ett repetitionsutbildningssystem, liksom för utbildare av ordningssvakter ovan. På så sätt blir utbildarut-

bildningssystemen enhetliga också till denna del. Repetitionsutbildning för utbildare av väktare i användningen av maktmedel kan exempelvis bestå av avsnitt omfattande två utbildningsdagar som inbegriper teori och praktiska övningar. Repetitionsutbildning för skytteinstruktörer kan utöver de ovan nämnda två utbildningsdagarna bestå av tre utbildningsdagar som fokuserar på skytteinstruktörsutbildning. Repetitionsutbildning för utbildare av väktare i användningen av maktmedel ska fullgöras före repetitionsutbildning för skytteinstruktörer för väktare.

Ett godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel och som skytteinstruktör för väktare ska enligt huvudregeln vara i kraft högst fem år. Syftet med en tidsbegränsad giltighet för godkännandet är att undvika situationer där en person har ett giltigt godkännande trots att han eller hon inte på många år har tjänstgjort som utbildare. När godkännandets giltighet förnyas med jämna mellanrum ger detta i jämförelse med godkännanden som gäller tills vidare bättre möjligheter att säkerställa att utbildarna har den yrkesskicklighet som krävs, och att den kompletteras vid behov. För att säkerställa att repetitionsutbildningen är ändamålsenlig föreslås det att den ska fullgöras inom en fastställd tid som binds till förfarandet för ansökan om godkännande. Repetitionsutbildning ska kunna genomgåas tidigast sex månader innan ett nytt godkännande söks. Ansökan om förnyat godkännande kan emellertid göras ännu inom sex månader från det att det tidigare godkännandet upphörde att gälla. Därmed skulle utbildarna i regel med fyra och ett halvt års eller som högst med fem och ett halvt års mellanrum stå inför den lagstadgade skyldigheten att delta i repetitionsutbildning. Eftersom utbildning kan fullgöras ännu under den tidsfrist på sex månader inom vilken ett förnyat godkännande kan sökas trots att det tidigare godkännandet har slutat gälla, skulle detta i princip lämna cirka ett års marginal för fullgörande av utbildningen. Det föreslås att Polisyrkeshögskolan, som också anordnar den utbildning för utbildare av väktare i användningen av maktmedel och utbildning för skytteinstruktörer för väktare som är ett villkor för godkännande, ska ordna

repetitionsutbildningen på så sätt att den kan fullgöras inom den föreskrivna tiden.

Det finns inga bestämmelser i lag som hindrar att en person söker ett nytt godkännande innan giltighetstiden på fem år har löpt ut. Därför kan en person delta också i repetitionsutbildning innan giltighetstiden på fem år har löpt ut. En utbildare för väktare i användningen av maktmedel eller en skytteinstruktör för väktare som önskar förnya sitt godkännande ska emellertid ansöka om förnyat godkännande hos Polisstyrelsen inom sex månader från det att han eller hon har fullgjort repetitionsutbildning. Av utbildningsskäl rekommenderar Polisyrkeshögskolan inte att man deltar i utbildning förrän fyra år förflutit sedan grundutbildningen eller repetitionsutbildningen. Ifall en person som har godkänts som utbildare av väktare i användningen av maktmedel eller som skytteinstruktör inte fullgör repetitionsutbildning inom den utsatta tiden och hans eller hennes godkännande löper ut, ska denna person, om han eller hon vill verka som utbildare av väktare i användningen av maktmedel eller som skytteinstruktör, på nytt fullgöra den relevanta utbildningen och därefter ansöka om ett nytt godkännande.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om att myndigheten ska ha möjlighet att av särskilda skäl foga villkor och begränsningar även till ett godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. Det föreslås uttryckliga bestämmelser om grunderna för villkoren och begränsningarna. Denna möjlighet ska för tydlighetens skull nämnas i bestämmelsen, även om det i allmänhet har ansetts möjligt att foga olika slags villkor och begränsningar till ett positivt tillståndsbeslut trots att detta inte uttryckligen nämns i bestämmelserna om ifrågavarande typ av tillstånd. Villkoren och begränsningarna kan gälla tid och geografiskt område. De villkor och begränsningar som fogas till godkännandet ska ha anknytning till personens egenskaper. Att ställa villkor och begränsningar blir i detta avseende ofta ett alternativ till att helt förkasta en ansökan. Enligt bestämmelsen får dock villkor och begränsningar fogas till ett godkännande endast om det finns särskilda skäl till detta. I praktiken är en restriktiv hållning befogad i fråga om villkor och

begränsningar. I vissa enskilda fall kan de dock behövas. Villkor och begränsningar som uppställts i samband med godkännandet som utbildare av väktare i användningen av maktmedel kan ändras med anledning av förändringar i personens personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter.

Polisstyrelsen ska anmäla godkännandet som utbildare av väktare i användningen av maktmedel och godkännandet som skytteinstruktör för väktare, jämte de ändringar som den gjort i de villkor och begränsningar som fogats till godkännandet, till polisinspektionen i utbildarens hemkommun. Genom denna anmälningsskyldighet vill man förvissa sig om att polisinspektionen i utbildarens hemkommun får information om godkännandet och om eventuella ändringar av villkoren och begränsningarna. Anmälningsskyldigheten genomförs i praktiken så, att myndigheten sänder en kopia av beslutet till polisinspektionen. Polisen kan utnyttja informationen bl.a. i samband med myndighetstillsynen över utbildningen. Uppgifter om personer som har godkänts som utbildare föreslås också bli lagrade i det riksomfattande registret för tillsynen över säkerhetsbranschen. På så sätt underlättas myndigheternas tillsyn över verksamheten.

I 5 mom. föreslås en bestämmelse om bemyndigande för inrikesministeriet att utfärda förordningar. Närmare bestämmelser kan utfärdas om längden på utbildningen som utbildare i användningen av maktmedel och skytteinstruktörsutbildningen samt repetitionsutbildningen för dessa, om ämnena och deras innehåll samt om hur inläringen i praktiken ska kontrolleras. Utbildningen ska omfatta övningar och ett prov.

24 §. Godkännande som väktare. Det föreslås att 1 mom. 1 punkten, som gäller det ålderskrav som är ett villkor för godkännande som väktare, ändras så att en person ska kunna verka och godkännas som väktare tills han eller hon har fyllt 68 år, i stället för 65 år enligt den gällande bestämmelsen. Ändringen är i samklang med den senaste utvecklingen inom regleringen av och strukturerna för ålders- och pensionskraven i yrkesgrupper av liknande slag.

29 §. Att bära maktmedelsredskap. För att säkerställa rättsskyddet för dem som är före-

mål för åtgärder från väktarnas sida och för utomstående personer samt väktarnas rättskydd och arbets säkerhet ska som minimivillkor för rätten att bära maktmedelsredskap ställas att det såsom hittills ges tillräcklig grundutbildning i deras användning. Utöver detta bör de som använder maktmedelsredskap varje år på ett högkvalitativt sätt repetera både den lagstiftning som gäller användningen av maktmedel och själva användningen av maktmedelsredskapen. Den som inte uppfyller villkoren ovan får inte bära eller inneha maktmedelsredskap som hör till bevakningsföretaget eller som den själv har skaffat. Syftet med detta är att säkerställa att väktarnas användning av maktmedel är så säker och kontrollerad som möjligt. En väktare ska vägra att ta emot ett maktmedelsredskap som han eller hon inte har utbildning i att använda, eller i fråga om vilket han eller hon inte har en giltig repetitionsutbildning eller inte har genomgått nivåprov.

I 1 mom. föreskrivs om väktares befogenheter att bära och använda maktmedelsredskap och om de villkor som en väktare ska uppfylla i detta syfte. I bestämmelserna föreslås inga ändringar i sak. Paragrafens 1 mom. ska bestå av den gällande paragrafens 1 mom. samt av en del av paragrafens 2 och 3 mom. I det nu föreslagna 2 mom. föreskrivs det om den repetitionsutbildning efter grundutbildningen som hänförs till rätten att bära och använda maktmedelsredskap samt om den skicklighet i hanteringen av skjutvapen och skjutskicklighet som ska visas varje år. I ett nytt 3 mom. föreskrivs om rätten att verka som utbildare vid den utbildning för väktare i användningen av maktmedel som avses i 1 och 2 mom. och om vilken det bestäms närmare genom förordning.

De maktmedelsredskap som en väktare får använda definieras i 2 § 1 mom. 14 punkten i den gällande lagen. Till dem hör skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen (1/1998), gasspray enligt lagens 11 §, handklovar samt högst 70 centimeter långa batonger och teleskopbatonger. Bokstavligt tolkad avser den gällande paragrafen endast rätten att bära maktmedelsredskap. Tanken är att väktaren ha rätt att bära maktmedelsredskap på sig så snart han eller hon uppfyller villkoren enligt bestämmelsen. Bestämmelserna om rätten att

bära maktmedelsredskap är avsedda att iaktas tillsammans med rätten att använda maktmedel, som regleras i 28 §. I paragrafen föreskrivs det om när, hur och varför en väktare har rätt att använda maktmedel och i anslutning till det också maktmedelsredskap. Nu föreslås både 1 och 2 mom. bli förtydligade genom att de kompletteras så, att de förutom rätten att bära maktmedelsredskap också ska gälla rätten att använda maktmedelsredskap. Utbildningen och de andra villkor som det bestäms om i 28 § ska inte enbart gälla innehavet av maktmedelsredskap, utan avsikten är att de ska reglera villkoren för rätten att bära och använda maktmedelsredskap som helhet. Bestämmelser om väktares rätt att använda maktmedel finns fortfarande i 28 §.

Med bärande av maktmedelsredskap avses innehav av sådana. Med användning av maktmedelsredskap avses varning för användning av maktmedelsredskap, hot med maktmedelsredskap samt användning av handklovar, slag med högst 70 centimeter lång batong eller teleskopbatong, sprayande med gasspray samt avfyrande av skott med skjutvapen. Med avfyrande av skott avses också avfyrande av varningsskott. Användningen av handklovar ska också betraktas som användning av maktmedel, eftersom de definieras som maktmedelsredskap i 2 § 14 punkten. Användningen av handklovar omfattar fästande av handklovar på en person samt kontroll och övervakning av en person med hjälp av handklovar. För att man ska få så mycket information som möjligt om användningen av och hot med maktmedelsredskap, i synnerhet när det gäller skjutvapen, är det nödvändigt att också definiera hot och varning som sådan användning av maktmedelsredskap som det ska redogöras för i den rapport som görs över en situation där maktmedel har använts. Att ta fram och göra ett maktmedelsredskap funktionsdugligt ska däremot inte betraktas som användning av ett maktmedelsredskap. För att en väktare ska kunna lösa en situation på ett så säkert sätt som möjligt krävs det att han eller hon har möjlighet att bereda sig att använda maktmedelsredskap. Detta kan motiveras med att situationer där det är nödvändigt att använda maktmedel kan uppstå snabbt. De villkor för

rätten att använda maktmedel som föreskrivs i den gällande lagens 28 § ska emellertid föreligga redan i det skede som väktare varnar för eller hotar med att använda ett maktmedelsredskap.

Med stöd av 1 mom. ska som villkor för rätten att bära maktmedelsredskap fortfarande ställas att innehavet är nödvändigt och att väktaren har fullgjort den allmänna grundutbildningen och den del av grundutbildningen som gäller det berörda maktmedelsredskapet. I fråga om rätten att bära skjutvapen ska det röra sig om ett särskilt fastställt uppdrag, och i fråga om rätten att bära gasspray och skjutvapen ska den ansvariga föreståndaren särskilt för varje uppdrag bestämma när väktaren får bära ett sådant maktmedelsredskap. En tillfällig väktare ska fortfarande inte få bära skjutvapen. Den ansvariga föreståndaren ska fortfarande mer omsorgsfullt än i fråga om andra maktmedelsredskap, och särskilt för varje uppdrag, bestämma när en väktare får bära skjutvapen och gasspray. Också väktarna ska ansvara för att de inte i sina bevakningsuppgifter bär och använder maktmedelsredskap i strid med bestämmelserna i 29 § eller den ansvariga föreståndarens beslut.

Den som i sina arbetsuppgifter bär och använder något som helst av ovan nämnda maktmedelsredskap ska med stöd av det föreslagna tillägget till 2 mom. varje år fullgöra en repetitionsutbildning. Repetitionsutbildning behöver inte fullgöras samma år som personen i fråga har fullgjort utbildning som väktare eller tillfällig väktare. De övningar som ingår i utbildningen ska fokusera på de maktmedelsredskap som den berörda väktaren eller tillfälliga väktaren på basis av sin utbildning får bära i sina arbetsuppgifter. Bestämmelser om villkoren för rätten att bära skjutvapen utfärdas särskilt. Det är fortfarande bevakningsföretagets skyldighet att anordna repetitionsutbildning. Bevakningsföretag vars väktare inte bär på sig några maktmedelsredskap i sina bevakningsuppgifter behöver inte anordna repetitionsutbildning. Behovet av repetitionsutbildning i anslutning till rätten att bära maktmedelsredskap ska avgöras från person till person. Ifall en väktare i ett enda uppdrag bär på sig ett maktmedelsredskap som definieras i 2 § 1 mom. 14 punkten ska en årlig repetitionsutbildning

anordnas för honom eller henne. Bevakningsföretaget ska åtminstone försäkra sig om att väktaren har fullgjort repetitionsutbildning som en godkänd utbildare har anordnat särskilt för väktare eller som väktaren har fått som anställd hos ett annat bevakningsföretag, och att utbildningen är i kraft.

Utbildare av väktare i användningen av maktmedel som själva tjänstgör som väktare behöver med stöd av en uttrycklig undantagsbestämmelse inte fullgöra repetitionsutbildning. Denna undantagsregel föreslås av ändamålsenlighetsskäl. I annat fall skulle utbildaren vara tvungen att genomgå repetitionsutbildning vid ett utbildningstillfälle som någon annan utbildare har ordnat, eller avstå från att bära maktmedelsredskap. I de flesta bevakningsföretag finns det bara en utbildare i användningen av maktmedel. Kravet på repetitionsutbildning för utbildare skulle därför i regel i onödan öka bevakningsföretagets kostnader. De som tjänstgör som utbildare i användningen av maktmedel är också i allmänhet fackmän på det område de ger utbildning i eller åtminstone aktiva utövare inom området. En utbildare ska i alla händelser med stöd av 23 a § regelbundet förnya sitt godkännande som utbildare. Detta förutsätter i sin tur att han eller hon upprätthåller sin utbildningskompetens genom den repetitionsutbildning som Polisyrkeshögskolan tillhandahåller.

I 3 mom. föreslås en förtydligande hänvisningsbestämmelse om vem som får verka som utbildare vid den utbildning som avses i 1 och 2 mom. Det föreslås att de godkända utbildare som avses i den nya 23 a § ska få ha hand om repetitionsutbildning för väktare i användningen av maktmedel och verkställa skjutprov. Endast en i 23 a § 1 mom. avsedd person som har godkänts som utbildare av väktare i användningen av maktmedel ska få verka som utbildare vid den årliga repetitionsutbildningen. Genom bestämmelsen vill man säkerställa att utbildningen är korrekt och håller jämn kvalitet och därmed förbättra rättsskyddet för dem som eventuellt blir föremål för användning av maktmedel från väktarnas sida samt väktarnas arbetssäkerhet och rättsskydd. Utbildare som har utbildats vid Polisyrkeshögskolan och som har skyldighet att upprätthålla sin kompetens kan an-

ses ha de bästa förutsättningarna att ha hand om den berörda utbildningen i överensstämmelse med de riktlinjer som myndigheterna med ansvar för den inre säkerheten utarbetar. I fråga om rätten att bära skjutvapen bestäms det att endast en i 23 a § 2 mom. avsedd skytteinstruktör för väktare får verkställa det skjutprov som är ett villkor för rätten att bära skjutvapen.

42 §. Tillsyn. Till förteckningen över tillsynsobjekt i paragrafens 1 och 2 mom. föreslås bli fogade de utbildare av väktare i användningen av maktmedel som avses i 23 a §. Privata säkerhetstjänster definieras i 1 § 1 mom. 1 punkten i den gällande lagen som bevakningsrörelse och säkerhetsskyddande verksamhet. Med stöd av den ändring av 1 mom. som genomfördes genom lagen om ändring av lagen om privata säkerhetstjänster (510/2009) ansvarar Polisstyrelsen från och med ingången av 2010 för den allmänna styrningen av och tillsynen över privata säkerhetstjänster. Eftersom det inte krävs att utbildare av väktare i användningen av maktmedel ska inneha en auktorisation av bevakningsföretag för att få anordna utbildning eller utbilda väktare, och eftersom det inte rör sig om säkerhetsskyddande verksamhet, ska också utbildarna nämnas som tillsynsobjekt i 1 mom.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att polisrättningarna inom sina distrikt ska svara för tillsynen över privata säkerhetstjänster samt tillsynen över ansvariga föreståndare, väktare, utbildare av väktare i användningen av maktmedel och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

44 §. Uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen. Det föreslås att paragrafen kompletteras med de utbildare av väktare i användningen av maktmedel som avses i den föreslagna 23 a §. Då kan också uppgifter om dem ingå i de uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen som finns i polisens informationssystem för förvaltningsärenden.

47 a §. Återkallande av godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. Ett godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel kan återkallas om de grunder för återkallande som anges i lagen föreligger. Den föreslagna paragrafen motsvarar både till ordalydelsen

och till strukturen lagens nuvarande bestämmelse om återkallande av godkännande som ansvarig föreståndare för ett bevakningsföretag och godkännande som väktare. Bestämmelsen överensstämmer dessutom i sak med bestämmelsen om återkallande av godkännande som utbildare i lagen av den 1 mars 2007 om ordningsvakter.

Återkallelsegrunderna ska indelas i två grupper. I 1 mom. i den föreslagna paragrafen uppräknas de ovillkorliga grunderna för återkallande. När de föreligger ska godkännandet som utbildare av väktare i användningen av maktmedel alltid återkallas. I 2 mom. bestäms det om återkallelsegrunder som är beroende av prövning. När sådana grunder föreligger ska återkallandet av godkännandet avgöras utifrån myndighetens prövning. När de grunder som är beroende av prövning föreligger kan godkännandet som utbildare av väktare i användningen av maktmedel återkallas helt eller för viss tid. Utöver dessa åtgärder kan den som godkänts som utbildare av väktare i användningen av maktmedel på basis av 3 mom. ges en varning i stället för att godkännandet återkallas.

Som återkallande myndighet föreslås Polisstyrelsen, som också beviljar dessa godkännanden. Inom förvaltningen har det traditionellt betraktats som en allmän princip att den myndighet som beviljar ett tillstånd eller ett godkännande också ska återkalla det. Inom ramen för förfarandet för återkallande av ett godkännande ska Polisstyrelsen dessutom på det sätt som bestäms i förvaltningslagen exempelvis sörja för att den som innehar godkännandet blir hörd. Hörandet verkställs primärt i ett skriftligt förfarande, men kan vid behov också verkställas muntligen.

I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse om att som en ovillkorlig grund för återkallande av ett godkännande ska betraktas att den godkände själv begär att godkännandet ska återkallas. En sådan situation kan komma i fråga närmast då den som blivit godkänd vill att giltigheten för godkännandet ska upphöra t.ex. på grund av att personen inte längre tjänstgör som utbildare.

I det föreslagna 2 mom. uppräknas de grunder för återkallande av ett godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel som är beroende av prövning.

När de föreligger är det beroende av myndighetens prövning om godkännandet återkallas helt eller för viss tid. Myndighetens prövning görs alltid från fall till fall. I de lindrigaste fallen ska godkännandet återkallas för viss tid. Hur den som godkänts som utbildare av väktare i användningen av maktmedel har uppfört sig tidigare, samt åtgärder för att återkalla godkännandet eller varning som eventuellt riktats mot honom eller henne tidigare, kan också inverka på om godkännandet återkallas helt eller för viss tid.

Återkallande av ett godkännande med stöd av 2 mom. 1 punkten ska vara beroende av prövning om den som godkänts som utbildare av väktare i användningen av maktmedel till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller de villkor för godkännandet som gäller redbarhet, pålitlighet eller personliga egenskaper. Villkoren gäller redbarhet, pålitlighet och personliga egenskaper hos den som godkänts som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. Om den som godkänts som utbildare av väktare i användningen av maktmedel inte längre kan anses uppfylla dessa villkor till följd av väsentliga förändringar i förhållandena, kan godkännandet återkallas.

Det blir aktuellt att bedöma omständigheter som ansluter sig till redbarhet, pålitlighet och personliga egenskaper i första hand på grund av förändringar som inträffat i hälsotillståndet, levnadssättet, attityderna eller uppträdandet hos den som tjänstgör som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. För att godkännandet som utbildare av väktare i användningen av maktmedel ska kunna återkallas, ska förändringarna vara väsentliga och de ska visa att personen i fråga med avseende på sin redbarhet, pålitlighet eller sina personliga egenskaper inte längre är lämplig som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. Till denna del är det alltid fråga om en prövning från fall till fall, som inte helt kan förutsägas på författningsnivå. Åtminstone fortsatt missbruk av alkohol, narkotika eller andra rusmedel och våldsamt eller farligt uppträdande kan betraktas som en sådan omständighet i anslutning till de personliga egenskaperna som gör att godkännandet bör återkallas. Exempelvis narkotikamissbruk leder inte alltid till en dom som avses i

3 punkten, men redan med tanke på den allmänna trovärdigheten för utbildare av väktare i användningen av maktmedel är det nödvändigt att godkännandet som sådan utbildare då vid behov kan återkallas. Även det att en person gör sig skyldig till flera mindre brott eller annat motsvarande beteende kan leda till att han eller hon inte längre kan betraktas som lämplig att verka som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. Således kan också en mindre klandervärd gärning leda till att godkännandet återkallas, om personen i fråga redan tidigare har gjort sig skyldig till motsvarande gärningar. De sistnämnda fallen vore dock sällsynta i praktiken.

Återkallandet av godkännandet med stöd av momentets 2 punkt ska vara beroende av prövning om en utbildare av väktare i användningen av maktmedel genom dom som vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig som utbildare av väktare i användningen av maktmedel eller uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt i sin uppgift som sådan utbildare. Genom bestämmelsen om en enskild dom eller väsentligen felaktigt förfarande framhävs att även en kriminell handling eller felaktigt förfarande i ett enda fall kan utgöra grund för återkallande av godkännandet. Då ska man givetvis fästa uppmärksamhet vid hur klandervärd den kriminella gärningen eller det felaktiga förfarandet är. Bestämmelsen ska i första hand tillämpas på fall där godkännandet som utbildare av väktare i användningen av maktmedel återkallas på grund av en enskild dom eller ett väsentligen felaktigt förfarande. En kriminell handling eller ett felaktigt förfarande kan naturligtvis också inverka på om en person med avseende på sin redbarhet, pålitlighet samt sina personliga egenskaper kan betraktas som lämplig som godkänd utbildare av väktare i användningen av maktmedel.

När det gäller väsentliga felaktigheter som inträffat i uppgifterna kan det vara fråga om mycket olika slags gärningar. Som väsentligen felaktigt förfarande kan anses åtminstone verksamhet som strider mot myndigheternas bestämmelser och föreskrifter och försumelse av de skyldigheter som tillkommer en utbildare av väktare i användningen av

maktmedel. Som väsentligen felaktigt förfarande kan anses bl.a. underlåtenhet att ge utbildning i de centrala bestämmelserna om de ämnen som ska ingå i utbildningen. Som väsentligen felaktigt förfarande kan också anses underlåtelse att iaktta bestämmelserna om utbildningens längd, omfattning eller undervisningsätt.

Vid bedömningen av hur klandervärd en gärning är bör uppmärksamhet fästas bl.a. vid hur viktigt det felaktiga förfarandet är framför allt med avseende på utbildarens centrala uppgifter och rättsskyddet för de personer som deltar i utbildningen och de personer som blir föremål för väktarnas och ordningsvakternas åtgärder. Dessutom ska uppmärksamhet fästas vid hur länge det felaktiga förfarandet har pågått samt vid på vilket sätt personen har gjort sig skyldig till felaktigt förfarande. Särskilt klandervärd anses ett förfarande vara där utbildaren av väktare i användningen av maktmedel har fortsatt med det felaktiga förfarandet trots uppmaningar från myndigheterna att avhjälpa bristerna.

Enligt momentets 3 punkt är även överträdelse av centrala villkor eller begränsningar som eventuellt fogats till godkännandet som utbildare av väktare i användningen av maktmedel en grund för återkallande av godkännande på grundval av prövning. På samma sätt som i samband med felaktigt förfarande, som beskrivits ovan, kan det även vid brott mot villkor eller begränsningar vara fråga om mycket olika slags gärningar. Med tanke på utbildarens uppgifter kan villkor eller begränsningar som ansluter sig till t.ex. en persons verksamhetsområde eller de ämnesområden som utbildaren ger utbildning i vara centrala. Vid bedömningen av hur klandervärd ett förfarande som strider mot centrala villkor och begränsningar är ska uppmärksamhet fästas bl.a. vid hur viktiga de överträdade villkoren eller begränsningarna är, hur länge den verksamhet som strider mot villkoren eller begränsningarna har pågått samt hur villkoren eller begränsningarna har överträtts. Särskilt klandervärd anses en verksamhet vara där verksamheten i strid med villkoren eller begränsningarna har fortsatt trots uppmaningar från myndigheterna att avhjälpa bristerna.

I paragrafens 3 mom. föreslås bestämmelser om att när vissa förutsättningar föreligger kan den som godkänts som utbildare av väktare i användningen av maktmedel i de fall som anges i 2 mom. ges en varning i stället för att godkännandet återkallas. Varning kan ges bl.a. i anslutning till överträdelse av villkoren för godkännandet eller brott eller oegentligheter i de fall där överträdelsen av villkoren för godkännandet eller brottet eller det felaktiga förfarandet är ringa. Dessutom förutsätts att återkallande av godkännandet ska anses vara oskäligt med hänsyn till förhållandena. En varning får i många fall en person som förfarit klandervärd att skärpa sig, om det blir fråga om hans eller hennes möjligheter att fortsätta i sitt arbete och yrke. I mycket obetydliga fall kan också en inofficiell varning som inte baserar sig på några bestämmelser i praktiken vara ett effektivt medel.

Den som godkänts som utbildare av väktare i användningen av maktmedel kan också ges en varning när det har inträffat sådana förändringar i förhållanden som hänför sig till hans eller hennes redbarhet, pålitlighet eller personliga egenskaper som gör att myndigheten bör överväga att återkalla godkännandet. Om återkallande av godkännandet med anledning av sådana förändringar kan betraktas som oskäligt med hänsyn till förhållandena, kan personen i fråga ges en varning.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om anmälningskyldighet för Polisstyrelsen. Det föreslås att Polisstyrelsen ska anmäla ett återkallande av godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel och en varning som tilldelats en sådan utbildare hos polisinsättningen i utbildarens hemkommun. Genom bestämmelsen försöker man förvissa sig om att polisinsättningen i utbildarens hemkommun får information om att utbildaren blivit föremål för åtgärder för att återkalla godkännandet.

49 a §. Tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. Att den som godkänts som utbildare av väktare i användningen av maktmedel gjort sig skyldig till brott kan avslöjas bl.a. i samband med polisens brottsundersökning eller tillsynsverksamhet. Om den

sannolika påföljden av brottet eller oegentligheten är att godkännandet återkallas, är det i dylika fall vanligen nödvändigt att snabbt återkalla godkännandet som utbildare av väktare i användningen av maktmedel, åtminstone tillfälligt medan saken utreds grundligare. Behandlingen av det egentliga återkallandet av godkännandet och ett eventuellt brottsärende i anslutning till detta kan ta flera månader i anspråk på grund av olika utrednings- och förhörsförfaranden. Genom tillfälligt återkallande kan man i vissa fall också förhindra att en person gör sig skyldig till nya brott eller oegentligheter. I praktiken kommer tillfälligt återkallande av ett godkännande att vara sällsynt, men bestämmelsen garanterar tillstånds- och tillsynsmyndigheterna möjlighet att vid behov ingripa effektivt i oegentligheter och hindra att den felaktiga verksamheten fortsätter.

Tillfälligt återkallande av godkännandet som utbildare av väktare i användningen av maktmedel ska, på samma sätt som i fråga om tillfälligt återkallande av godkännandet som ansvarig föreståndare för ett bevakningsföretag, väktare och utbildare av ordningsvakter, vara möjligt endast om gärningen, försummelsen eller det felaktiga förfarandet sannolikt senare skulle leda till att godkännandet återkallas. Ovan kom det redan fram att vilken gärning eller försummelse eller vilket felaktigt förfarande som helst inte kan leda till att godkännandet som utbildare av väktare i användningen av maktmedel återkallas. Situationen är liknande även i samband med tillfälligt återkallande, även om man då inte alltid kan vara helt säker på eventuella senare åtgärder.

Polisstyrelsen fattar beslutet om att tillfälligt återkalla ett godkännande och den fattar också beslutet om godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. Angående tillfälligt återkallande ska det alltid fattas ett särskilt förvaltningsbeslut, som ska motiveras så att orsaken till åtgärden framgår. Den som godkänts som utbildare av väktare i användningen av maktmedel ska höras innan beslutet fattas. Ändring i beslutet i fråga kan sökas på normalt sätt genom besvär. Överklagande ska också vara möjligt senare i samband med det egentliga beslutet om återkallande.

Ett tillfälligt återkallande med stöd av 2 mom. är avsett att vara en kortvarig säkerhetsåtgärd. Då åtgärden inverkar på rätten till arbete och näringsfrihet, föreslås en tre månader lång maximal giltighetstid. Inom denna tid ska beslut fattas om huruvida godkännandet ska återkallas helt eller delvis eller om beslutet om tillfälligt återkallande ska upphävas.

Polisstyrelsen kan dock förlänga giltighetstiden för beslutet om tillfälligt återkallande med högst sex månader åt gången med anledning av brottsmisstankar som sannolikt leder till att godkännandet återkallas. Beslutet om att förlänga ett tillfälligt återkallande ska fattas medan det tidigare beslutet om återkallande fortfarande är i kraft. Orsaken till att beslutets giltighetstid förlängs ska i praktiken vara att förundersökningen, åtalsprövningen eller domstolsbehandlingen av ett brottsärende som anknyter till saken inte ännu har slutförts. I 50 § i den gällande lagen ingår motsvarande bestämmelser om tillfälligt återkallande av godkännande som exempelvis väktare och utförare av säkerhets- skyddsuppgifter.

I 3 mom. bestäms för tydlighetens skull att Polisstyrelsen ska anmäla ett tillfälligt återkallande av godkännandet som utbildare av väktare i användningen av maktmedel hos polisinrättningen i utbildarens hemkommun. Genom bestämmelsen försöker man förvissa sig om att polisinrättningen i utbildarens hemkommun också får information om att utbildaren blivit föremål för åtgärder för att tillfälligt återkalla godkännandet.

56 §. *Bevakningsföretagsförseelse.* Anordnandet av repetitionsutbildning för väktare i användningen av maktmedelsredskap på det sätt som föreslås i motiveringen till 29 § 2 mom. och anlitandet av godkända utbildare vid utbildningen medför kostnader. Anordnande av utbildning genom anlitande av någon annan utbildare än en godkänd utbildare som avses i den föreslagna 23 a § skulle innebära felaktig verksamhet från bevakningsföretagets sida. Om det felaktiga förfarandet begås uppsåtligen eller av grovt vållande kan det leda till att ett förfarande för återkallande av auktorisering av bevakningsföretag inleds. Utöver totalt försummande att anordna repetitionsutbildning ska som klandervärt förfarande

rande bl.a. betraktas att utbildningen är mer kortvarig än vad som föreskrivs i förordningen, att kravet på utbildningens minimiinnehåll inte uppfylls eller att utbildningen ordnas så att alla väktare eller tillfälliga väktare som bär maktmedelsredskap inte har faktiska möjligheter att delta i den. Anlitandet av godkända utbildare som omfattas av tillsyn skulle i stor utsträckning bidra till att säkerställa att bestämmelserna om utbildning iaktas.

Det föreslås att det ska vara straffbart för en person att anordna delar av specialutbildningen eller repetitionsutbildningen för väktare i användningen av maktmedel, att verka som utbildare eller att erbjuda sig att verka som utbildare utan att ha ett giltigt godkännande enligt 23 a §. Mot en utbildare av väktare i användningen av maktmedel som inte har beviljats ett i 23 a § avsett godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel, eller en person vars godkännande har återkallats, kan man inte rikta administrativa åtgärder eller påföljder på samma sätt som mot en person som idkar bevakningsrörelse. För att man vid behov på ett effektivt sätt ska kunna ingripa i fall där exempelvis en sådan person som nämns ovan uppger sig vara godkänd som utbildare av väktare i användningen av maktmedel bör ett sådant förfarande kriminaliseras. På ovan nämnda grunder föreslås det att det till 56 §, som gäller bevakningsföretagsföreseelser, fogas ett nytt 5 mom. i vilket det bestäms att det är straffbart att verka som utbildare av väktare i användningen av maktmedel vid den utbildning för väktare i användningen av maktmedel som fastställs i denna lag och i de förordningar som utfärdats med stöd av den utan att ha det godkännande som föreslås bli reglerat i 23 a §. En liknande straffbestämmelse finns i 26 § 2 mom. 4 punkten i lagen om ordningsvakter, och den gäller personer som fungerar som utbildare av ordningsvakter utan att ha ett godkännande som utbildare av ordningsvakter.

61 §. Närmare bestämmelser. Det föreslås att närmare bestämmelser om förfarandet vid ansökan om godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel, om ansökningarnas innehåll, vilka utredningar som behövs för avgörande av ärenden samt

om innehållet i beslut om godkännande ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Det föreslås att paragrafens 1 mom. 1 punkt förtydligas så, att uttrycket "förfarandet" i singularis ändras till "förfarandena" i pluralis. Genom ändringen betonas att bestämmelsen hänvisar till förfarandena vid auktorisation av bevakningsföretag och vid godkännande som ansvarig föreståndare, ansvarig föreståndares ställföreträdande, väktare, tillfällig väktare, utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och som föreslagen revidering också godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel.

Det föreslås att närmare bestämmelser om den utbildning för väktare i användningen av maktmedel som avses i 29 § 2 mom. och om utbildarutbildningen i anslutning till det ska utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. En sådan komplettering föreslås i 2 mom. 2 punkten.

Övergångsbestämmelser. Övergången till ett förfarande för godkännande av utbildare av väktare i användningen av maktmedel förutsätter bestämmelser om förfarandena under övergångsperioden. Därför föreslås det att utbildarna indelas i tre olika grupper: nya sökande, utbildare som har fullgjort sin utbildning för mindre än fem år sedan och utbildare som har fullgjort utbildarutbildning för mer än fem år sedan.

För att uppfylla villkoren i fråga om utbildning enligt 23 a § ska nya sökande med godkänt resultat fullgöra utbildarutbildning på det sätt som föreskrivs i lag, också efter det att ändringarna har trätt i kraft. Den som har hand om utbildning vid den allmänna delen av specialutbildningen för väktare i användningen av maktmedel, den del av specialutbildningen som gäller gasspray, den del som gäller teleskopbatong och den repetitionsutbildning i användningen av maktmedel som det nu föreslås bestämmelser om, ska fullgöra den allmänna delen av utbildningen för utbildare av väktare i användningen av maktmedel. Skytteinstruktörer och de som har hand om skjutprov ska utöver utbildarutbildningens allmänna del fullgöra den del som gäller skytteinstruktörer.

Utbildare som mindre än fem år före den föreslagna lagens ikraftträdande med godkänt resultat har fullgjort ovan nämnda utbild-

ningar kan på basis av det intyg de har fått över detta ansöka om godkännande direkt hos Polisstyrelsen. Dessa utbildare behöver inte fullgöra repetitionsutbildning för utbildare av väktare i användningen av maktmedel, utan de får ansöka om godkännande som utbildare inom de delar av utbildningen som de med godkänt resultat har fullgjort inom utbildarutbildningen. Tidsfristen på fem år räknas från och med den dag intyget över utbildningen utfärdades. Det är inte ändamålsenligt att kräva att utbildare som har fullgjort utbildarutbildning mindre än fem år tidigare ska fullgöra repetitionsutbildning för att få ansöka om godkännande. Deras kunskaper och färdigheter ska anses vara tillräckligt aktuella under övergångsperioden.

Den som ansöker om godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel och som tidigare än fem år före lagarnas ikraftträdande med godkänt resultat har fullgjort utbildning för utbildare av väktare i användningen av maktmedel, ska delta i den relevanta repetitionsutbildningen och fullgöra den med godkänt resultat innan han eller hon kan godkännas som utbildare av väktare i användningen av maktmedel. En övergångsperiod på ett år föreslås bli föreskriven för ansökan om godkännande och deltagande i utbildning. På så sätt får de berörda utbildarna i ett års tid utan godkännande undervisa inom de delar av utbildningen som de har haft kompetens för. Om de inte under övergångsperioden fullgör repetitionsutbildning och ansöker om godkännande som utbildare av väktare i användningen av maktmedel, ska de med godkänt resultat fullgöra de grundläggande delarna av utbildarutbildningen om de önskar fortsätta som utbildare. En övergångsperiod på ett år är ändamålsenlig både för att säkerställa att det anordnas utbildning för väktare i användningen av maktmedel och för att möjliggöra utbildning för själva utbildarna.

Bevakningsföretagen och utbildarna av väktare i användningen av maktmedel ska vidare beredas skälig tid att genomföra den repetitionsutbildning i användningen av maktmedel som föreslås i propositionen. Repetitionsutbildning i användningen av maktmedelsredskap ska genomföras på det sätt

som avses i 29 § 2 mom. ett år efter att denna lag har trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2 Ikraftträdande

Det finns ett trängande samhälleligt behov av att ändra i synnerhet ordningslagen. Därför borde de föreslagna lagarna träda i kraft så snabbt som möjligt efter det att de har blivit stadfästa. Det bör dock reserveras tid för information om att lagarna trätt i kraft och för genomförande av utbildning vid polisinsättningar. Därför föreslås lagarna träda i kraft den 1 april 2010.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Riksdagens grundlagsutskott har behandlat den ordningsövervakningsverksamhet som avses i ordningslagen i sitt utlåtande (GrUU 20/2002 rd) i samband med stiftandet av ordningslagen (RP 20/2002 rd). Enligt utskottet är det med tanke på grundlagen uttryckligen ordningsvakternas konkreta uppgift att upprätthålla ordning och säkerhet som är den relevanta frågan. De grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på god förvaltning i verksamhet av detta slag kan vanligen tillgodoses - utom genom en exakt reglering av ordningsvakternas befogenheter - med generellt sett exakta och annars tillbörliga bestämmelser och lämpliga och behöriga personer.

Andra färskas ställningstaganden från grundlagsutskottet som har relevans med tanke på den privata säkerhetsbranschens uppgifter och befogenheter är exempelvis de utlåtanden som utskottet har gett i samband med lagen om privata säkerhetstjänster (GrUU 28/2001 rd), och i samband med revideringar av lagstiftningen om straffrättens allmänna läror (GrUU 31/2002 rd), lagen om ordningsvakter (GrUU 10/2006 rd) och kärnenergilagen (GrUU 1/2008).

I den proposition som nu föreligger föreslås det att området för anlåtande av ordningsvakter utvidgas till att omfatta, utöver de platser som anges i 22 § i den gällande ordningslagen, verksamhetsställen inom häl-

so- och sjukvården och socialvården samt flygplatser och hamnar, som till sin karaktär är av stort sett samma slag som de köpcentra och trafikstationer som avses i den gällande lagen. Det föreslås alltså inga ändringar i ordningsvakternas befogenheter. Genom en bestämmelse som hänför sig till utseende av ordningsvakter strävar man efter att klargöra nuläget och förbättra rättskyddet för medborgarna och de väktare som upprätthåller ordningen genom att delvis avlägsna behovet av att anlita väktare från bevakningsföretag i uppgifter som har samband med upprätthållande av ordning.

Propositionen bör granskas i förhållande till 124 § i Finlands grundlag. I bestämmelsen regleras överföringen av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Den föreslagna utvidgningen av området för anlåtande av ordningsvakter kan inte anses vara problematisk med beaktande av verksamhetens art och grundlagsutskottets tidigare tolkningspraxis (se t.ex. GrUU 20/2002 rd). I de föreslagna ordningsövervakningsuppgifterna är det fortfarande inte fråga om utövning av betydande offentlig makt. Verksamheten vid de föreslagna nya verksamhetsställena är till sin grundläggande karaktär av samma slag som vid de verksamhetsställen som definieras i den gällande ordningslagens 22 §. Grundlagsutskottet har i sin tidigare tolkningspraxis ansett ordningsvakternas befogenheter vara ett avgörande kriterium. I befogenheterna föreslås emellertid inga ändringar i denna proposition.

Det föreslagna, utvidgade området för anlåtande av ordningsvakter kan också anses vara motiverat eftersom ordningsövervakning vid de berörda verksamhetsställena är förenligt med det allmänna intresset och bidrar till att trygga medborgarnas rätt till personlig säkerhet, som regleras i grundlagens 7 §. Det kan alltså anses att det krav på ändamålsenlighet

som ingår i 124 § grundlagen och som gäller överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter blir uppfyllt för ordningsövervakningsverksamhetens del. I propositionen föreslås också förbättringar som gäller utbildningen av väktare i användningen av maktmedel, vilket skulle ha positiva effekter också på deras kompetens som tjänstgör som ordningsvakter enligt 22 § i ordningslagen. Det tillståndsförfarande beträffande godkännandet som utbildare av väktare i användningen av maktmedel som hänför sig till ovan nämnda mål kan inte heller, med beaktande av grundlagsutskottets tidigare praxis (t.ex. GrUU 28/2001 och GrUU 10/2006), anses begränsa den näringsfrihet som tryggas i grundlagens 18 §. I sin praxis har utskottet ansett att huvudregeln enligt grundlagen är näringsfrihet, men har också ansett det vara möjligt att i undantagsfall göra näringsverksamhet beroende av tillstånd, i synnerhet för att trygga människors hälsa och säkerhet. Det finns viktiga och starka samhällseliga intressen som talar för begränsningar av näringsfriheten i form av krav på tillstånd.

Eftersom det dessutom inte föreslås några ändringar i befogenheterna kan verksamheten inte anses äventyra de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. De bestämmelser som ingår i propositionen måste också anses vara tillräckligt exakta och noga avgränsade i detta avseende. I propositionen ingår inte heller i övrigt några bestämmelser som kräver grundlagsordning. Därför kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Det föreslås emellertid att ett utlåtande om propositionen begärs av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 22 § i ordningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i ordningslagen av den 27 juni 2003 (612/2003) 22 § 1 mom. som följer:

22 §

Rätt att utse ordningsvakter

Polisinrättningen på den ort där ett verksamhetsställe inom hälso- och sjukvården, ett verksamhetsställe inom socialvården, ett köpcentrum, en trafikstation, en hamn eller en flygplats är belägna eller från vilken ett trafikmedel avgår kan på ansökan av den som förestår eller innehar platsen eller trafikmedlet bevilja tillstånd att för verksamhetsstället, köpcentret, trafikstationen, hamnen eller flygplatsen eller det kollektiva trafikmedlet utse ordningsvakter som avses i lagen om ordningsvakter (533/1999) för att bi-

stå polisen eller gränsbevakningsväsendet i att upprätthålla ordning och säkerhet, om det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och upprätthållandet av ordning och säkerhet kräver det av grundad anledning. I tillståndet att utse ordningsvakter skall ordningsvakternas tjänstgöringsområde avgränsas till området för de platser som avses i tillståndet eller det trafikmedel som avses i tillståndet och till deras omedelbara närhet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av lagen om ordningsvakter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 april 1999 om ordningsvakter (533/1999) 18 § 1 mom., sådant det lyder i lag 104/2007 och 509/2009, samt fogas till lagen nya 17 a och 18 a §, som följer:

17 a §

Utbildning för utbildare av ordningsvakter

Polisyreshögskolan ordnar grundkurser och repetitionskurser för utbildare av ordningsvakter.

Polisyreshögskolan antar de studerande till grundkursen. Polisyreshögskolans beslut får överklagas med iakttagande av vad som bestäms om överklagande ett beslut som gäller antagning av studerande i 20 § i lagen om polisutbildning (68/2005).

Till grundkursen kan antas den som

- 1) har fyllt 18 år,
- 2) på godkänt sätt har fullgjort den grundutbildning för ordningsvakter som avses i 12 § 1 mom. 3 punkten, och som
- 3) är känd för redbarhet och tillförlitlighet och som till sina personliga egenskaper är lämplig som utbildare av ordningsvakter.

Den som tidigare har godkänts som utbildare av ordningsvakter och som inte har mist sin rätt att arbeta som utbildare får delta i repetitionskursen.

18 §

Godkännande som utbildare av ordningsvakter

Som utbildare av ordningsvakter kan godkännas den som

- 1) uppfyller kraven i 17 a § 3 mom., och
- 2) högst sex månader före ansökan om godkännande på godkänt sätt har fullgjort grundkursen för utbildare av ordningsvakter.

18 a §

Förnyat godkännande som utbildare av ordningsvakter

Den som tidigare med stöd av 18 § har blivit godkänd som utbildare av ordningsvakter kan ansöka om förnyat godkännande hos Polisstyrelsen.

Ett godkännande kan förnyas för högst fem år i sänder om sökanden

- 1) uppfyller kraven i 18 § 1 mom., och
- 2) högst sex månader före ansökan om förnyat godkännande på godkänt sätt har fullgjort repetitionskursen för utbildare av ordningsvakter.

Ansökan om förnyat godkännande ska göras senast inom sex månader efter det att godkännandet upphörde att gälla.

Till ansökan om förnyat godkännande kan fogas villkor och begränsningar som avses i 18 § 3 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av lagen om privata säkerhetstjänster**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 12 april 2002 om privata säkerhetstjänster (282/2002) 18 § 1 mom. 3 punkten, mellanrubriken före 20 §, 24 § 1 mom. 1 punkten, 29 §, 42 § 1 och 2 mom., 44 § samt 61 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 2 punkten,

av dem 29 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 101/2007, 42 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 510/2009 och 44 § sådan den lyder i lag 105/2007, samt

fogas till lagen en ny 23 a, 47 a och 49 a § samt till 56 § ett nytt 5 mom. som följer:

18 §

Personal- och arbetsskiftsregister

För tryggande av den myndighetstillsyn som polisen utövar skall ett bevakningsföretag föra ett register (*personalregister*) över ansvariga föreståndare och väktare, av vilket utan dröjsmål kan konstateras

3) den ansvariga föreståndarens utbildning enligt 20 § 1 mom. 2 punkten samt väktarnas utbildning enligt 24 § 1 mom. 2 punkten, 25 § 1 mom., 29 § 1 och 2 mom. och 31 § 2 mom.,

Godkännande som ansvarig föreståndare, utbildare i användningen av maktmedel samt väktare

23 a §

Godkännande som utbildare i användningen av maktmedel

Polisstyrelsen kan på ansökan godkänna en sökande som utbildare i användningen av maktmedel vid den del av specialutbildningen för väktare i användningen av maktmedel som gäller gasspray och teleskopbatong, och som utbildare vid den repetitionsutbildning i användningen av maktmedel som avses i 29 § 2 mom., om sökanden uppfyller kraven enligt 20 § 1 mom. 1 och 3 punkten och på ett

godkänt sätt har fullgjort utbildningen för utbildare i användningen av maktmedel.

Polisstyrelsen kan på ansökan godkänna en sökande som utbildare i användningen av maktmedel vid den del av specialutbildningen i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen och som verkställare av skjutprov, om sökanden uppfyller kraven enligt 1 mom. och dessutom på ett godkänt sätt har fullgjort skytteinstruktörsutbildningen.

Ett godkännande som avses i 1 och 2 mom. gäller högst fem år. Polisstyrelsen kan på ansökan och för högst fem år i sänder förnya ett sådant godkännande. Härvid förutsätts det att sökanden fortfarande uppfyller kraven enligt 1 och 2 mom. och att han eller hon högst sex månader före ansökan om förnyat godkännande på ett godkänt sätt har fullgjort repetitionsutbildningen. En utbildare i användning av maktmedel kan ansöka om förnyat godkännande inom sex månader från det att godkännandet upphörde att gälla.

Till godkännandet som utbildare i användningen av maktmedel kan av särskilda skäl med anledning av sökandens personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter fogas villkor och begränsningar angående tid och geografiskt område. Villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som utbildare i användningen av maktmedel kan ändras med anledning av förändringar i utbildarens personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter. Polisstyrelsen ska anmäla godkännandet som utbildare i användningen av maktmedel och

de ändringar som gjorts i fråga om villkor och begränsningar till polisinsättningen i utbildarens hemkommun.

Bestämmelser om utbildningen för utbildare i användningen av maktmedel samt om skytteinstruktörs utbildning och repetitionsutbildning utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

24 §

Godkännande som väktare

Som väktare kan godkännas en person som
1) har fyllt 18 men inte 68 år,

29 §

Att bära maktmedelsredskap

I bevakningsuppgifter får en väktare inte i onödan bära på sig maktmedelsredskap. Endast en väktare som har specialutbildning i användningen av maktmedel får bära och använda skjutvapen, gasspray och teleskopbatong. Skjutvapen får bäras endast i livvakt- eller värde-transportuppdrag eller vid bevakningen av ett bevakningsobjekt som är viktigt med tanke på ett betydande allmänt intresse, om uppdraget med hänsyn till omständigheterna oundvikligen förutsätter att skjutvapen bärs. En tillfällig väktare får inte bära skjutvapen. Bevakningsföretagets ansvariga förestandare bestämmer särskilt för varje uppdrag när en väktare får bära skjutvapen och gasspray. Om en väktare har använt skjutvapen vid utförandet av en bevakningsuppgift, ska bevakningsföretaget utan dröjsmål underätta polisinsättningen på den ort där detta skedde.

Endast en sådan väktare eller tillfällig väktare som har fullgjort repetitionsutbildning i användningen av maktmedel får bära och använda maktmedelsredskap. En i 23 a § avsedd utbildare i användningen av maktmedel får bära andra maktmedelsredskap än skjutvapen utan att fullgöra repetitionsutbildning. Ett bevakningsföretag vars väktare bär maktmedelsredskap i bevakningsuppgifter ska minst en gång om året för sina väktare ordna utbildning (*repetitionsutbildning i an-*

vändningen av maktmedel) eller övervaka att väktarna på annat sätt fullgör sådan utbildning. Endast en väktare som årligen visar att han eller hon har tillräcklig skicklighet i hanteringen av skjutvapen och tillräcklig skjutskicklighet får bära skjutvapen.

Endast en i 23 a § avsedd utbildare i användningen av maktmedel får arbeta som utbildare vid specialutbildningen för väktare i användning av maktmedel och vid repetitionsutbildningen för väktare i användning av maktmedel.

42 §

Tillsyn

Polisstyrelsen svarar för den allmänna styrningen av och tillsynen över privata säkerhetstjänster och utbildare i användningen av maktmedel.

Polisinsättningarna svarar inom sina distrikt för tillsynen över privata säkerhetstjänster samt tillsynen över ansvariga förestandare, väktare, utbildare i användningen av maktmedel och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

44 §

Uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen

Polisen förvarar uppgifter om bevakningsföretagen och om deras i 4 § 2 mom. 2 punkten avsedda ansvarspersoner och ansvariga förestandare samt om väktare, utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, utbildare i användningen av maktmedel samt ordningsvakter och utbildare av ordningsvakter som avses i 1 och 18 § i lagen om ordningsvakter (*uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen*). Närmare bestämmelser om uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen finns i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

47 a §

Återkallande av godkännande som utbildare i användningen av maktmedel

Polisstyrelsen ska återkalla ett godkännande som utbildare i användningen av maktmedel om utbildaren begär det.

Ett godkännande som utbildare i användningen av maktmedel kan återkallas helt och hållet eller för viss tid, om utbildaren

1) till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller villkoren för godkännande,

2) genom dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig för sin uppgift eller uppsåtliga har förfarit väsentligen felaktigt som utbildare i användningen av maktmedel, eller

3) på ett väsentligt sätt har brutit mot villkor eller begränsningar som förenats med godkännandet.

Polisstyrelsen kan i de fall som avses i 2 mom. i stället för att återkalla godkännandet tilldela en utbildare i användningen av maktmedel en varning, om det med hänsyn till omständigheterna är oskäligt att återkalla godkännandet.

Polisstyrelsen ska anmäla ett återkallande av godkännande som utbildare i användningen av maktmedel eller en varning som tilldelats en sådan utbildare hos polisinrättningen i utbildarens hemkommun.

49 a §

Tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare i användningen av maktmedel

Polisstyrelsen kan tillfälligt återkalla ett godkännande som utbildare i användningen av maktmedel om polisen får kännedom om omständigheter vilka sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

Ett beslut att tillfälligt återkalla ett godkännande är i kraft högst tre månader. Polisstyrelsen kan förlänga beslutets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om utbildaren misstänks för ett brott som sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

Polisstyrelsen ska anmäla ett tillfälligt återkallande av godkännande hos polisinrättningen i utbildarens hemkommun.

56 §

Bevakningsföretagsförseelse

För bevakningsföretagsförseelse döms också den som arbetar som utbildare i användningen av maktmedel vid sådan utbildning som avses i 29 § 1 och 2 mom. utan att ha ett giltigt godkännande enligt 23 a §.

61 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om

1) förfarandena vid ansökan om auktorisation och godkännande, ansökningarnas innehåll, vilka utredningar som behövs för avgörande av ärenden samt om innehållet i beslut om auktorisation och godkännande,

Genom förordning av inrikesministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om

2) egenskaper hos maktmedelsredskap och bärande av sådana redskap samt den utbildning som avses i 29 § 1 och 2 mom. och anordnare av sådan utbildning,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Polisstyrelsen kan på ansökan godkänna den som högst fem år före denna lags ikraftträdande på ett godkänt sätt har fullgjort den allmänna delen av utbildningen för utbildare av väktare i användningen av maktmedel och som i övrigt uppfyller kraven enligt 23 a §, som utbildare vid den allmänna delen av specialutbildningen i användningen av maktmedel och vid repetitionsutbildningen för väktare i användningen av maktmedel.

Polisstyrelsen kan på ansökan godkänna den som högst fem år före denna lags ikraftträdande på ett godkänt sätt har fullgjort den allmänna delen av utbildningen för utbildare

av väktare i användningen av maktmedel och i den del av utbildningen i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen och som i övrigt uppfyller kraven enligt 23 a §, som utbildare vid den del av specialutbildningen i användningen av maktmedel som gäller den berörda vapentypen och som verkställare av skjutprov.

Den som tidigare än fem år före denna lags ikraftträdande på ett godkänt sätt har fullgjort den allmänna delen av utbildningen för utbildare av väktare i användningen av maktmedel har rätt att ha hand om den del av specialutbildningen i användningen av maktmedel som gäller gasspray och teleskopbatong och ha hand om repetitionsutbildning i användningen av maktmedel under ett års tid från denna lags ikraftträdande.

En utbildare i användningen av maktmedel som vill fortsätta att arbeta som sådan utbildare efter den tid som anges i 3 mom. ska ansöka om godkännande som utbildare i användningen av maktmedel hos Polisstyrelsen. Om de andra kraven enligt 23 a § är uppfyllda kan personen i fråga godkännas som utbildare i användningen av maktmedel så snart han eller hon på ett godkänt sätt har fullgjort den allmänna delen av repetitionsutbildningen i användning av maktmedel.

Den som tidigare än fem år före denna lags ikraftträdande på ett godkänt sätt har fullgjort den allmänna delen av utbildningen för utbildare av väktare i användningen av maktmedel och den specialdel som gäller skjutvapen har rätt att ha hand om den del av specialutbildningen i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen i fråga om den berörda vapentypen och verkställa skjutprov under ett års tid från denna lags ikraftträdande.

En utbildare i användningen av maktmedel som vill fortsätta att arbeta som sådan utbildare efter den tid som i 5 mom. ska ansöka om godkännande som utbildare i användningen av maktmedel hos Polisstyrelsen. Om de andra kraven enligt 23 a § är uppfyllda kan personen i fråga godkännas som utbildare i användningen av maktmedel så snart han eller hon med godkänt resultat har fullgjort den allmänna delen av repetitionsutbildningen i användning av maktmedel och den del av repetitionsutbildningen som gäller skjutvapen.

Repetitionsutbildning i användningen av maktmedel ska ordnas på det sätt som avses i 29 § 2 mom. för första gången ett år efter att denna lag har trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 13 november 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Inrikesminister *Anne Holmlund*

1.

Lag**om ändring av 22 § i ordningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i ordningslagen av den 27 juni 2003 (612/2003) 22 § 1 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

22 §

22 §

*Rätt att utse ordningsvakter**Rätt att utse ordningsvakter*

Polisinrättningen på den ort där ett köpcentrum eller en trafikstation finns eller från vilken ett trafikmedel avgår kan på ansökan av innehavaren av platsen eller trafikmedlet bevilja tillstånd att för köpcentret, trafikstationen eller det kollektiva trafikmedlet utse ordningsvakter som avses i lagen om ordningsvakter (533/1999) för att bistå polisen i att upprätthålla ordning och säkerhet, om det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och upprätthållandet av ordning och säkerhet kräver det av grundad anledning. I beslutet om rätt att utse ordningsvakter skall ordningsvakternas tjänstgöringsområde begränsas till köpcentrets eller trafikstationens fastighet och till trafikmedlet och *vid behov* till deras omedelbara närhet.

Polisinrättningen på den ort där *ett verksamhetsställe inom hälso- och sjukvården, ett verksamhetsställe inom socialvården, ett köpcentrum, en trafikstation, en hamn eller en flygplats är belägna* eller från vilken ett trafikmedel avgår kan på ansökan av *den som förestår eller innehar* platsen eller trafikmedlet bevilja tillstånd att för *verksamhetsstället, köpcentret, trafikstationen, hamnen eller flygplatsen* eller det kollektiva trafikmedlet utse ordningsvakter som avses i lagen om ordningsvakter (533/1999) för att bistå polisen *eller gränsbevakningsväsendet* i att upprätthålla ordning och säkerhet, om det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och upprätthållandet av ordning och säkerhet kräver det av grundad anledning. *I tillståndet* att utse ordningsvakter skall ordningsvakternas tjänstgöringsområde *avgränsas till området för de platser som avses i tillståndet* eller det trafikmedel *som avses i tillståndet* och till deras omedelbara närhet.

Denna lag träder i kraft den 20.

2.

Lag

om ändring av lagen om ordningsvakter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 april 1999 om ordningsvakter (533/1999) 18 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 104/2007 och 509/2009, samt
fogas till lagen nya 17 a och 18 a §, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

17 a §

Utbildning för utbildare av ordningsvakter

Polisyreshögskolan ordnar grundkurser och repetitionskurser för utbildare av ordningsvakter.

Polisyreshögskolan antar de studerande till grundkursen. Polishögskolans beslut får överklagas med iakttagande av vad som bestäms om överklagande ett beslut som gäller antagning av studerande i 20 § i lagen om polisutbildning (68/2005).

Till grundkursen kan antas den som

- 1) har fyllt 18 år,*
- 2) på godkänt sätt har fullgjort den grundutbildning för ordningsvakter som avses i 12 § 1 mom. 3 punkten, och som*
- 3) är känd för redbarhet och tillförlitlighet och som till sina personliga egenskaper är lämplig som utbildare av ordningsvakter.*

Den som tidigare har godkänts som utbildare av ordningsvakter och som inte har mist sin rätt att arbeta som utbildare får delta i repetitionskursen.

18 §

Godkännande som utbildare av ordningsvakter

Som utbildare av ordningsvakter kan godkännas en person som
1) har fyllt 18 år,

18 §

Godkännande som utbildare av ordningsvakter

Som utbildare av ordningsvakter kan godkännas den som
1) *uppfyller kraven i 17 a § 3 mom., och*

02) är känd för tillförlitlighet och redbarhet och som till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften, samt

2) högst sex månader före ansökan om godkännande på godkänt sätt har fullgjort grundkursen för utbildare av ordningsvakter.

3) på godkänt sätt har fullgjort en av Polisyrkeshögskolan ordnad utbildning som uppfyller de krav som Polisstyrelsen fastställt (utbildning för utbildare av ordningsvakter) och som åtminstone omfattar ämnen med anknytning till lagstiftningen om ordningsvaktsverksamhet, ordningsvaktens rättigheter och skyldigheter, användningen av maktmedel samt tjänstgöring som utbildare.

18 a §

Förnyat godkännande som utbildare av ordningsvakter

Den som tidigare med stöd av 18 § har blivit godkänd som utbildare av ordningsvakter kan ansöka om förnyat godkännande hos Polisstyrelsen.

Ett godkännande kan förnyas för högst fem år i sänder om sökanden

- 1) uppfyller kraven i 18 § 1 mom., och
- 2) högst sex månader före ansökan om förnyat godkännande på godkänt sätt har fullgjort repetitionskursen för utbildare av ordningsvakter.

Ansökan om förnyat godkännande ska göras senast inom sex månader efter det att godkännandet upphörde att gälla.

Till ansökan om förnyat godkännande kan fogas villkor och begränsningar som avses i 18 § 3 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av lagen om privata säkerhetstjänster**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i lagen av den 12 april 2002 om privata säkerhetstjänster (282/2002) 18 § 1 mom. 3 punkten, mellanrubriken före 20 §, 24 § 1 mom. 1 punkten, 29 §, 42 § 1 och 2 mom., 44 § samt 61 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 2 punkten,
 av dem 29 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 101/2007, 42 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 510/2009 och 44 § sådan den lyder i lag 105/2007, samt
 fogas till lagen en ny 23 a, 47 a och 49 a § samt till 56 § ett nytt 5 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

18 §

18 §

*Personal- och arbetsskiftsregister**Personal- och arbetsskiftsregister*

För tryggande av den myndighetstillsyn som polisen utövar skall ett bevakningsföretag föra ett register (*personalregister*) över ansvariga föreståndare och väktare, av vilket utan dröjsmål kan konstateras

För tryggande av den myndighetstillsyn som polisen utövar skall ett bevakningsföretag föra ett register (*personalregister*) över ansvariga föreståndare och väktare, av vilket utan dröjsmål kan konstateras

3) den ansvariga föreståndarens utbildning enligt 20 § 1 mom. 2 punkten samt väktarnas utbildning enligt 24 § 1 mom. 2 punkten, 25 § 1 mom., 29 § 2 mom. och 31 § 2 mom.,

3) den ansvariga föreståndarens utbildning enligt 20 § 1 mom. 2 punkten samt väktarnas utbildning enligt 24 § 1 mom. 2 punkten, 25 § 1 mom., 29 § 1 och 2 mom. och 31 § 2 mom.,

Godkännande som ansvarig föreståndare och väktare

Godkännande som ansvarig föreståndare, i användningen av maktmedel samt väktare

23 a §

*Godkännande som utbildare i användningen
av maktmedel*

Polisstyrelsen kan på ansökan godkänna en sökande som utbildare i användningen av maktmedel vid den del av specialutbildningen för väktare i användningen av maktmedel som gäller gasspray och teleskopbatong, och som utbildare vid den repetitionsutbildning i användningen av maktmedel som avses i 29 § 2 mom., om sökanden uppfyller kraven enligt 20 § 1 mom. 1 och 3 punkten och på ett godkänt sätt har fullgjort utbildningen för utbildare i användningen av maktmedel.

Polisstyrelsen kan på ansökan godkänna en sökande som utbildare i användningen av maktmedel vid den del av specialutbildningen i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen och som verkställare av skjutprov, om sökanden uppfyller kraven enligt 1 mom. och dessutom på ett godkänt sätt har fullgjort skytteinstruktörsutbildningen.

Ett godkännande som avses i 1 och 2 mom. gäller högst fem år. Polisstyrelsen kan på ansökan och för högst fem år i sänder förnya ett sådant godkännande. Härvid förutsätts det att sökanden fortfarande uppfyller kraven enligt 1 och 2 mom. och att han eller hon högst sex månader före ansökan om förnyat godkännande på ett godkänt sätt har fullgjort repetitionsutbildningen. En utbildare i användning av maktmedel kan ansöka om förnyat godkännande inom sex månader från det att godkännandet upphörde att gälla.

Till godkännandet som utbildare i användningen av maktmedel kan av särskilda skäl med anledning av sökandens personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter fogas villkor och begränsningar angående tid och geografiskt område. Villkor och begränsningar som fogats till ett godkännande som utbildare i användningen av maktmedel kan ändras med anledning av förändringar i utbildarens personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter. Polisstyrelsen ska anmäla godkännandet som utbildare i användningen av maktmedel och de ändringar som gjorts i fråga om villkor och begränsningar till polisinsrätt-

24 §

Godkännande som väktare

Som väktare kan godkännas en person som 1) har fyllt 18 men inte 65 år,

24 §

Godkännande som väktare

Som väktare kan godkännas en person som 1) har fyllt 18 men inte 68 år,

29 §

Att bära maktmedelsredskap

I bevakningsuppgifter får en väktare inte i onödan bära på sig maktmedelsredskap. Skjutvapen får bäras endast i livvaks- eller värdetransportuppdrag eller vid bevakningen av ett bevakningsobjekt som är viktigt med tanke på ett betydande allmänt intresse, om uppdraget med hänsyn till omständigheterna oundvikligen förutsätter att skjutvapen bärs.

Skjutvapen, gasspray och teleskopbatong får bäras endast av en väktare som har sådan specialutbildning i att använda maktmedel som uppfyller de krav som föreskrivs genom förordning av inrikesministeriet och som årligen har visat att han eller hon har tillräcklig skicklighet i hanteringen av skjutvapen och tillräcklig skjutskicklighet. En tillfällig väktare får inte bära skjutvapen.

29 §

Att bära maktmedelsredskap

I bevakningsuppgifter får en väktare inte i onödan bära på sig maktmedelsredskap. *Endast en väktare som har specialutbildning i användningen av maktmedel får bära och använda skjutvapen, gasspray och teleskopbatong.* Skjutvapen får bäras endast i livvaks- eller värdetransportuppdrag eller vid bevakningen av ett bevakningsobjekt som är viktigt med tanke på ett betydande allmänt intresse, om uppdraget med hänsyn till omständigheterna oundvikligen förutsätter att skjutvapen bärs. *En tillfällig väktare får inte bära skjutvapen. Bevakningsföretagets ansvariga föreståndare bestämmer särskilt för varje uppdrag när en väktare får bära skjutvapen och gasspray. Om en väktare har använt skjutvapen vid utförandet av en bevakningsuppgift, ska bevakningsföretaget utan dröjsmål underrätta polisinrättningen på den ort där detta skedde.*

Endast en sådan väktare eller tillfällig väktare som har fullgjort repetitionsutbildning i användningen av maktmedel får bära och använda maktmedelsredskap. En i 23 a § avsedd utbildare i användningen av maktmedel får bära andra maktmedelsredskap än skjutvapen utan att fullgöra repetitionsutbildning. Ett bevakningsföretag vars väktare bär maktmedelsredskap i bevakningsuppgifter ska minst en gång om året för sina väktare ordna utbildning (repetitionsutbildning i an-

Bevakningsföretagets ansvariga föreståndare bestämmer särskilt för varje uppdrag när en väktare får bära skjutvapen och gasspray. Om en väktare har använt skjutvapen vid utförandet av en bevakningsuppgift, skall bevakningsföretaget utan dröjsmål underrätta polisinsrättningen på den ort där detta skedde.

Ett bevakningsföretag vars väktare i bevakningsuppgifter bär maktmedelsredskap skall minst en gång om året för sina väktare ordna utbildning som innefattar repetition av innehållet i de bestämmelser som reglerar användningen av maktmedel samt övning i användningen av maktmedelsredskap.

42 §

Tillsyn

Polisstyrelsen svarar för den allmänna styrningen av och tillsynen över privata säkerhetstjänster.

Polisinsrättningarna svarar inom sina distrikt för tillsynen över privata säkerhetstjänster samt tillsynen över ansvariga föreståndare, väktare och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

44 §

Uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen

Polisen förvarar uppgifter om bevakningsföretagen och om deras i 4 § 2 mom. 2 punkten avsedda ansvarspersoner och ansvariga föreståndare samt om väktare, utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, *dem som anordnar sådan utbildning i användningen av maktmedel som avses i 29 § 2 mom.* samt ordningsvakter och utbildare av ordningsvakter som

vändningen av maktmedel) eller övervaka att väktarna på annat sätt fullgör sådan utbildning. Endast en väktare som årligen visar att han eller hon har tillräcklig skicklighet i hanteringen av skjutvapen och tillräcklig skjutskicklighet får bära skjutvapen.

Endast en i 23 a § avsedd utbildare i användningen av maktmedel får arbeta som utbildare vid specialutbildningen för väktare i användning av maktmedel och vid repetitionsutbildningen för väktare i användning av maktmedel.

42 §

Tillsyn

Polisstyrelsen svarar för den allmänna styrningen av och tillsynen över privata säkerhetstjänster *och utbildare i användningen av maktmedel.*

Polisinsrättningarna svarar inom sina distrikt för tillsynen över privata säkerhetstjänster samt tillsynen över ansvariga föreståndare, väktare, *utbildare i användningen av maktmedel* och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

44 §

Uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen

Polisen förvarar uppgifter om bevakningsföretagen och om deras i 4 § 2 mom. 2 punkten avsedda ansvarspersoner och ansvariga föreståndare samt om väktare, utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, *utbildare i användningen av maktmedel* samt ordningsvakter och utbildare av ordningsvakter som avses i 1 och 18 § i lagen om ordningsvakter (*uppgif-*

avses i 1 och 18 § i lagen om ordningsvakter (uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen). Närmare bestämmelser om uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen finns i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

ter för tillsynen över säkerhetsbranschen). Närmare bestämmelser om uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen finns i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

47 a §

Återkallande av godkännande som utbildare i användningen av maktmedel

Polisstyrelsen ska återkalla ett godkännande som utbildare i användningen av maktmedel om utbildaren begär det.

Ett godkännande som utbildare i användningen av maktmedel kan återkallas helt och hållet eller för viss tid, om utbildaren

1) till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller villkoren för godkännande,

2) genom dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig för sin uppgift eller uppsåtligt har förfarit väsentligen felaktigt som utbildare i användningen av maktmedel, eller

3) på ett väsentligt sätt har brutit mot villkor eller begränsningar som förenats med godkännandet.

Polisstyrelsen kan i de fall som avses i 2 mom. i stället för att återkalla godkännandet tilldela en utbildare i användningen av maktmedel en varning, om det med hänsyn till omständigheterna är oskäligt att återkalla godkännandet.

Polisstyrelsen ska anmäla ett återkallande av godkännande som utbildare i användningen av maktmedel eller en varning som tilldelats en sådan utbildare hos polisrättningen i utbildarens hemkommun.

49 a §

Tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare i användningen av maktmedel

Polisstyrelsen kan tillfälligt återkalla ett godkännande som utbildare i användningen av maktmedel om polisen får kännedom om omständigheter vilka sannolikt leder till att

godkännandet återkallas.
Ett beslut att tillfälligt återkalla ett godkännande är i kraft högst tre månader. Polisstyrelsen kan förlänga beslutets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om utbildaren misstänks för ett brott som sannolikt leder till att godkännandet återkallas.
Polisstyrelsen ska anmäla ett tillfälligt återkallande av godkännande hos polisinrättningen i utbildarens hemkommun.

56 §

Bevakningsföretagsförseelse

56 §

Bevakningsföretagsförseelse

För bevakningsföretagsförseelse döms också den som arbetar som utbildare i användningen av maktmedel vid sådan utbildning som avses i 29 § 1 och 2 mom. utan att ha ett giltigt godkännande enligt 23 a §.

61 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om

1) förfarandet vid ansökan om auktorisation och godkännande, ansökningarnas innehåll, vilka utredningar som behövs för avgörande av ärenden samt om innehållet i beslut om auktorisation och godkännande,

Genom förordning av inrikesministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om

2) egenskaper hos maktmedelsredskap och bärande av sådana redskap samt den utbildning som avses i 29 § 2 mom. och anordnare av sådan utbildning,

61 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om

1) förfarandena vid ansökan om auktorisation och godkännande, ansökningarnas innehåll, vilka utredningar som behövs för avgörande av ärenden samt om innehållet i beslut om auktorisation och godkännande,

Genom förordning av inrikesministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om

2) egenskaper hos maktmedelsredskap och bärande av sådana redskap samt den utbildning som avses i 29 § 1 och 2 mom. och anordnare av sådan utbildning,

Denna lag träder i kraft den 20.
Polisstyrelsen kan på ansökan godkänna den som högst fem år före denna lags ikraftträdande på ett godkänt sätt har fullgjort den allmänna delen av utbildningen för utbildare av väktare i användningen av maktmedel och

som i övrigt uppfyller kraven enligt 23 a §, som utbildare vid den allmänna delen av specialutbildningen i användningen av maktmedel och vid repetitionsutbildningen för väktare i användningen av maktmedel.

Polisstyrelsen kan på ansökan godkänna den som högst fem år före denna lags ikraftträdande på ett godkänt sätt har fullgjort den allmänna delen av utbildningen för utbildare av väktare i användningen av maktmedel och i den del av utbildningen i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen och som i övrigt uppfyller kraven enligt 23 a §, som utbildare vid den del av specialutbildningen i användningen av maktmedel som gäller den berörda vapentypen och som verkställare av skjutprov.

Den som tidigare än fem år före denna lags ikraftträdande på ett godkänt sätt har fullgjort den allmänna delen av utbildningen för utbildare av väktare i användningen av maktmedel har rätt att ha hand om den del av specialutbildningen i användningen av maktmedel som gäller gasspray och teleskopbatong och ha hand om repetitionsutbildning i användningen av maktmedel under ett års tid från denna lags ikraftträdande.

En utbildare i användningen av maktmedel som vill fortsätta att arbeta som sådan utbildare efter den tid som anges i 3 mom. ska ansöka om godkännande som utbildare i användningen av maktmedel hos Polisstyrelsen. Om de andra kraven enligt 23 a § är uppfyllda kan personen i fråga godkännas som utbildare i användningen av maktmedel så snart han eller hon på ett godkänt sätt har fullgjort den allmänna delen av repetitionsutbildningen i användning av maktmedel.

Den som tidigare än fem år före denna lags ikraftträdande på ett godkänt sätt har fullgjort den allmänna delen av utbildningen för utbildare av väktare i användningen av maktmedel och den specialdel som gäller skjutvapen har rätt att ha hand om den del av specialutbildningen i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen i fråga om den berörda vapentypen och verkställa skjutprov under ett års tid från denna lags ikraftträdande.

En utbildare i användningen av maktmedel som vill fortsätta att arbeta som sådan utbildare efter den tid som i 5 mom. ska ansöka

om godkännande som utbildare i användningen av maktmedel hos Polisstyrelsen. Om de andra kraven enligt 23 a § är uppfyllda kan personen i fråga godkännas som utbildare i användningen av maktmedel så snart han eller hon med godkänt resultat har fullgjort den allmänna delen av repetitionsutbildningen i användning av maktmedel och den del av repetitionsutbildningen som gäller skjutvapen.

Repetitionsutbildning i användningen av maktmedel ska ordnas på det sätt som avses i 29 § 2 mom. för första gången ett år efter att denna lag har trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
